47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 729 Կ. ՊՈԼԻՍ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11/24 1903 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՐԱՄԱԶԱՆ 1321 — 11 ԹԸՇՐԻՆԸ՝ ՍԱՆԻ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՇԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղչ Ալի Մատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լեռ տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԵՒ ԱՌԱՔՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՄԷՋ

Մեր երեկուան եւ այսօրուան թիւերը կը պարունակեն յօդուածներ
ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԷ
Խ-Մ.Է
ԹԷՕԴՈՒԿ
ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆԷ
ՍԲՕՐԹՕՅՄԷՆԷ
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ
ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՈՒՌԻԹԻՆԵԱՆԷ

իսկ յաջորդաբար պիտի երեւին նաեւ
ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ
ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Օ. ՉԻՖԹԻ-ՍԱՐԱՖ
Հ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
Գ. ՍԻՄԲԻՇԵԱՆ
ՊԱՒԼՈՍ
ՏԻԳՐԱՆ ԳԱՍԱՊԵԱՆ
ԼԵՒՈՆ ՇԱԳԻՐԵԱՆ
ՀՐԱՆՏ ԱԶՆԱՒՈՐ
ԵԴ. ԳՕԼԱՆՑԵԱՆ
ՅՈՎՀ. ԱԶՆԱՒՈՐ
Հ. ՏԷՐ ՈՍԿԻ
ՎԱՀԱՆ ԹՕՇԻԿԵԱՆ
ԵՒ ԲԱՆԱԳՈՂ

ՄԵՐ ԿՈՉՈՒՄԸ

Մասնաւորապէս ու բարոյական խնդիրներ կան, որոնք յատկանշապէս պիտի ծծուին, ամէն դարու մէջ, իրենց նոր խնդիրներ։ Դարերը իրենց զարգացումին չափով նոր երանգներ պիտի խառնեն այդ խնդիրներէն յմնուած պատկերներուն վրայ, և մտքի ստեղծած այդ նրբութիւնները՝ հրապուրիչ ինչնին՝ նոր թափ մը պիտի ստեղծեն մարդերուն մէջ։ միշտ ու չարունակ այդ չսպասուած յետադարձերը կասարկուս իրենց նախահաւերուն քաջած հետքերուն վրայ։

Զարգացման խնդիրը այդ կարգիններէն մին եղաւ, այն օրէն սկսեալ, երբ մարդ գիտակցութիւն ունենալ սկսաւ ո՛չ միայն իր դոյութեան այլ և ի՛ր գիտակցութեան մասին։

Քրիստոսի ձեռքով աշխարհի կրօնական մեծ յեղաշրջումը գործուելէն զրեթէ յիսուն տարիներ առաջ, Հրէական պատմութեան բեմին վրայ երկու մեծ դէմքեր երեւցան, իրարու ժամանակակից, Շամայի և Հիլէլ. երկու հոյակ ղլուխներ, որոնց երկուքն ալ միեւնոյն ազգուրէն — Հին կտակարանէն— ծծած էին իրենց իմաստասիրութեան նիւթը. և որոնք միեւնոյն գրին և օրէնքի միեւնոյն ոգիին վրայ թխսեցին, սակայն, տարբեր արդիւնքներ, վարդապետութեան տարբեր ուսուցումներ ծնցնելու համար, իրենց գանկին խորերէն։

—«Պէտք է որ մարդուս կեանքը հրաժարումի և ճգնութեան անընդհատ շարք մը ըլլայ, կը պոռար Շամայի։

—«Պէտք է որ մարդ ամէն օր գոհութիւն տայ Աստուծոյ, իր ապրած օրերուն իւրաքանչիւրին համար. պէտք է որ մարդ իր երկրաւոր կեանքը, այսինքն իր ընկերական, բարոյական և բնական պարտաւորութիւններու կեանքը նախամեծար համարի, քան երկնային, այսինքն հրաժարումի և ճգնութեան կեանքը», կ'ըսէր Հիլէլ։

Այդ վէճը սուր կերպարան մը առաւ՝ յետոյ, երբ Ռաբբի Իսմայիլ և Ռաբբի Սիմէոն իրենց վարդապետներուն այդ ընկերական դատանանքները նորէն մէջտեղ նետեցին, միշտ իրենց հակառակ ուղղութիւններով։

Եւ խնդիրը ապահովաբար իրենցմով չվերջացաւ, ու դեռ մեր սերունդով ալ չպիտի վերջանայ։

Այնպէս որ տակաւին այսօր Քրիստոնէութեան մէջ ապրողներուն համար կեանքի գործածութեան և կեանքի նպատակին հարցը սեղանի վրայ կը դրուի։ Վիճաբանութիւնը միշտ վիճաբանութիւն կը մնայ։ Եւ աշխարհի եռուզեռը, անոր խիղճն և մերթ ղեւարթ կեանքին հեշտօրօր ալեծփութիւնը, քաղաքներին եւ գիւղացիին օրերը ոսկեզօծելով հանդերձ, տակաւին անապատներն ու վանքերը չդադրեցան եւրաղուն ու մերամաղձոտ ճգնաւորներուն կայքեր ըլլալէն։ Եւ միւս կողմէն, Սուրբ Սրապիոնի մը գոնեատ դէմքին վրայ այսօր զարմանքի մը ապուշ կծկումը չպիտի նշմարուէր, երբ անիկա իր խուցին մէջ, օրթերթի մը կարդաց [illegible] ներ և քաղաքներ կը հիմնուին դպրոցներուն գիրքը, կամ լեռներու կուչտին վրայ։

Քրիստոնէութիւնը այդ բոլոր ծայրայեղութիւններուն մէջէն զատեց էական մասերը, և զանոնք բերաւ կեանքի գործածութեան խնդրոյն մէջ լուծեց։ Մարդկութիւնը մեծապէս հետաքրքրող այդ ամբողջովին մարդկային խնդրոյն մէջ, սա գտնէ երեւան բերուեցաւ թէ գիտակից կեանք մը մարդուս համար մեծ արժանիք մը ըլլալով հանդերձ, անի բեռ մըն է տակաւին, զոր պէտք է կրել, կարելի եղածին չափ սուղ արժեցնելու համար։ Այս իմաստով ըմբռնուած կեանքին համար Ժ. Ժ. Ռուսօ կը գրէր. «Կեանքը անհետ կ'ըլլայ մէկ վայրկեանի մէջ, անի ինքնին բան մը չարժեր. իր գործածութենէն կախում ունի իր արժէքը»։ Այդ արժէքը երկանկութեան կամ դժբախտութեան, երկրային կամ երկնային կեանքի մէջ չէ՛, զոր պէտք է փնտռենք։ Որովհետեւ կեանքի նպատակը երկնային կամ ապերջանիկ ըլլալուն մէջ չէ, և զուտ«ի այդ բաժինը ամենակարող ձեռքերու յանձնուած է արդէն, միայն իմ նպատակս ընտրութեան եղանակին վրայ տեղեկութիւն տալ է որ իր շատ մը ծիծաղելի կողմերը ունի, ուստի իմ լսածներէս եւ կարդացածներէս քաղ մը ընեմ։

Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանը մինչեւ 1885 թուականը 658 անդամներէ կը բաղկանար, բացի լորտերու ժողովէն որ 526 անդամներ ունի. սակայն այս թուականէն վերջը 670ի բարձրացած է, որոնցմէ 495ը Անգլիան եւ Կալլէսը, 103ը Իրլանտան եւ 72ը Սկովտիան կը ներկայացնեն, և ամէնքն ալ տեղական ժողովրդեան քուէով ընտրուած են. միայն թէ ասոնցմէ քանին իրր արժանաւոր ընտրուած են և քանիներն լոկ կաշառաուութեան արդիւնք են։ Սա լաւ գիտնալ պէտք է որ քուէարկուները կաշառել ապօրէն է. սակայն անանկներ կան որ իրենց անունին վերջը M. P. տառերը կցելու համար, որ «խորհրդարանի անդամ»ի հովեր կուտայ, մինչեւ քառորդ միլիոն ոսկի ծախած են ընտրուելու համար եւ մինչեւ 300 ոսկի տուած են իւրաքանչիւր քուէի. ուրիշներ կան որ միմիայն արժանիքով ընտրուած են եւ ամբողջ ընտրութեան պահուն եղած ծախքը 9 ղ.ը անցած չէ՝ ընտրուելով հանդերձ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ մը։

Անգամ մը Նիւ-Մարքէթի ազատական ներկայացուցիչը մնռած ըլլալով նոր ընտրութիւն պիտի կատարուէր։ Հոս միշեմ թէ այս քաղաքին մէջ է որ կը գտնուի աշխարհիս ամենէն մեծ ձիարշաւի վայրերէն մին. ժողովուրդը միայն ձիէն կը հասկնայ, ձիոն կը սիրէ։ — Պահպանողականները խորամանկութեամբ մը, ձիարշաւի համար խենթ եղող եւ բազմաթիւ ձիեր ունեցող «ընտրողմէն» մը կուսակցութեան ընտրելի ոլոշեցին։ Բանախօսութիւն ընելու օրը եկաւ — որ ընդհանրապէս սուտ խոստումներու օրը կը կոչեն. — եկաւ բացէ բաց ըսաւ որ քաղաքականութիւնը չատ չէր հասկնար, սակայն յաջորդ օրուան մեծ ձիարշաւին, ուր 10ը հազար ոսկինոց մրցանակ մը կար, շահող ձիուն անունը կրնար տալ։ Բոլոր լսողները այդ ձիուն վրայ գրաւ դրին, իրաւ ալ նոյն կենդանին շահեցաւ եւ ժողովուրդը այնքան գոհ մնաց որ խմբովին անոր քուէարկեց և անկից ի վեր Նիւ-Մարքէթի ամբոխը ազատականները կորսնցուցին։

Կիներն ալ մեծ դեր կը խաղան այս ընտրութեանց պահուն. իմացած եմ որ կարգ մը ընտրելիներու կիները ուրիշ 12 գեղանի օրիորդներով միասին, գեղջկական մօրթնակ զգեստներ հագած՝ տունէ տուն քուէ մուրացած եւ յաջողած ալ են։

Ուրիշ անգամ մը, խելացի կին մը ալ ընտրութեան շաբթուն քաղաքին հրապարակին վրայ իր անուշ ձայնովը տեղական երգեր երգելով ժողովուրդին սիրտը ու քուէն շահեցաւ և ամուսինը M. P. ըրաւ։ Այս տիկինը միայն երկու ամիս առաջ մեռաւ եւ այն առեն այնքան վրան խօսեցուց։

Ուրիշ մը խոստացաւ իր ամուսինին ամէն մէկ քուէ տուողին մէյ մէկ համբոյր տալ. եւ որովհետեւ իրաւ էր որ իր մարդուկը չէին սիրեր, սակայն ինքա՛նքան հրապուրիչ էր որ սրտերնին չդիմացաւ և . . . .

Այս ևասոր պէս շատ մը շատ զբաւաճալի պարագաներու տակ ընտրութիւններ կատարուած են, որոնք թէեւ վիպական կ'երեւան, սակայն ճշմարտութիւն են։

Հիմա որ զաղափար մը տուի՝ անցնինք ուրիշ նիւթի։

* *

Լոնտոնի համար շաբաթ նոր՝ շաբաթներթ նոր է. գրել գիտցողը և նոր գաղափար մը չդայողը շաբաթաթերթ մը հրատարակել կը սկսի, յուսալով որ յաջողութիւն կը գտնէ. սակայն մեծամասամբ անյաջողութիւնն է որ կը սպասէ ասոնց ինչպէս նաեւ քանի մը հազարի վնաս։ Սակայն նոր օրաթերթ մը հիմնելը ամէնէն յանդուգն ձեռնարկուն իսկ մտածել կուտայ. երեք տարի է որ վերջին տասնոց առաւօտեանը սկսաւ հրատարակուիլ։ Նոյեմբերի սկիզբները ուրիշ մը կը սկսի հրատարակուիլ «Հայելի» անունով և պատկերազարդ, անշուշտ Մանզումէէն նախանձած ըլլալուն. տակաւին նմանը չտեսնուած պատկերներով լեցուն պիտի ըլլայ ամէն առաւօտ, մէկ քառով լուրերը պատկերով պիտի հաղորդուին։

Այս նոր թերթին տէրերը արդէն երկու օրաթերթերէ զատ, մին առաւօտեան և միւսը երեկոյեան 25 տարիներ շաբաթաթերթեր և ամսեայներ ունին և անոնցմէ գործ կ'ընեն. ասոնց առանց դրամ խնայելու կարելի եղածը պիտի ընեն իրենց այս նոր ու դժուարին ձեռնարկը յաջողցնելու համար. սակայն չիտակը ըսելով իմ աչքս չատ չբներ, որովհետեւ գտնուած պատկերազարդը որ մէկ հատիկ մ'է, տեղնկալուած յաջողութիւնը գտած չէ. տեսնո՛ւինք։

* *

Սա պատկերազարդ քարտերը ղրկելու խօստումը զոր անցած անգամ տուած էի մաքէս չանցած արդիւնքներ տուաւ. չէի գիտեր որ այդքան ընթերցողներ ունէի և ասոնց մէջը «ջերմ»եր ալ եմէ գրածներս իրր անկեղծ պիտի ընդունին։ Մէկը «թղթակցութիւններս չատ կը սիրէ»ես ալ իր արեւը սիրեմ, «հաճեցէք երկու երեք գունաւոր քարտեր ղրկել» կ'ըսէ. մենք հոս այս տեսակ խօսքերու CUPBOARD LOVE կ'ըսենք. սակայն չատ ալ չեմ կրնար խօսիլ այդ մասին, քանի որ ես ալ այդ օրինակ բաներ բրած եմ ժամանակին։ Մանկութեանս բէսսիը չատ կը սիրէի և յաճախ իմ խելքովս վարպետութեամբ մը մարս կը հարցնէի, «մայր, մէտէթ բէսսիլ կ'ուզէ՞ կոր» նեռած քարս մայրս կը կռահէր և... մէքալիկը կը ցնծար։

* * *

Վերջերս, Սահարայի ինքնակոչ տէրը Մ. Լբպօտի Լոնտոն հասաւ և Սըվոյ օթէլ իջեւանեցաւ։ Թէեւ իսկոյն դացի տեսակցութիւն մը ունենալու համար, սակայն գոնարավաճառի մը հետ թագի մը նկատմամբ սակարկութեան վրայ ըլլալուն չկրցաւ այցելութիւնս ընդունիլ. Ժաք Ա.ի (Լբպօտի) նկատմամբ քիչ մը տեղեկութիւն տալու համար, տեղական թերթի մը Բիբորթորին գրածէն հետեւեալները կ'օրինակեմ։

«Մ. Լբպօտի հետքի արդ մարդասանք չունի, մինակուկը եկած է հրաւէր կարդալու Անգլիոյ գործաւոր դասակարգին, որպէսզի Մեծն Սահարայի հպատակութիւնը ընդունին և խաղաղ ու երջանիկ ապրին։ Մանաւորապէս գործաւոր ու արհեստաւոր դասակարգին է հրաւէրը, որովհետեւ որոշած է իր մարդասիրական գործունէութիւնը զոր Լբպօսիվիլ պիտի կոչէ։ Շուտով լսարանները կարդ մը պիտի սկսի և հրաւէր պիտի կարդայ ժողովուրդին որ զինքը իրր կարօտ ընդունին և ի փոխարէն անոնցմէ տուրք և կամ այլ ինչ չպիտի պահանջէ, բոլոր մտադիր հպատակներուն ճամբու ծախքը պիտի վճարէ — երրորդ կարգ — և այլն և այլն։

* *

Ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի եւս տարբեր ցուցահանդէսներ իրարու կը յաջորդեն չարունակաբար. ասոնց ամէնէն գլխաւորին, Ըրլսոթորթի մէջ, ցուցադրուած է Քրիստոսէ առաջ 550 թուականէն սկսելով մինչեւ ներկայ օրերուս գործածուած հրէշ գործիները և ջրանկիրներուն տարազները հաւատարմաբար ներկայացուած են։ Օրը երկու անգամ գործնական փորձեր էր ընեն այս գործիներով և իրր վերջաւորութիւն, անցած տարուան մեծ հրդեհներէն մին կը ներկայացնեն, իրական հրդեհ մը, ոչ թէ կտաւի վրայ նկարուած. չիտակը տեսնալ կ'արժէ թէ ինչպէս աղատարարները և հրէշները իրարու կը յաջորդեն չատ կարճ ժամանակի մէջ և որ ատենն ճարտարութեամբ վեց յարկ տան մը վերնայարկէն տասնէ աւելի անձինք կ'ազատեն և կէս ժամուան մէջ ոչ միայն հրդեհը մարած է այլ նաեւ փողոցը իր սովորական խաղաղութիւնը գտած է։

ՍԲՕՐԹՕՅՄԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Կարդես օրէ օր կը մօտենանք իրագործուած տեսնելու Լոնտոնի մէջ Խորհրդարանի անդամներուն ընդհ. վերընտրութիւնը եւ ազատական կառավարութեան մը կարճ շրջանը, զոր դրեթէ վեց ամիս առաջ կիրակնօրեայ թերթի մը գուշակեց եւ ուրիշներ ալ ծաղու առարկայ ըրին գուշակութեան հեղինակը եւ սուտ մարգարէ կոչեցին։

Սա վերի յառաջաբանը կարդալով չկարծէք որ քաղաքական դրելու փորձեր կ'ընեմ. ընդհակառակը. «Մանչեստրական» ոճրագործները դանակ չարժելու վարժ կ'երեւան և իրենց հարուածները ուղղակի նպատակակէտին հասցուցած ըլլալու են։

Բժիշկը առանց այս դիտողութիւնը մտիկ ընելու, ոճրին վայրը փութաց ու առանց յուզուելու երեք դիակներուն տխրասարսուռ կեցուածքէն և սենեակին մէջ լճացած արեան ճապաղիքներէն, անմիջապէս խոյացաւ անոնց վրայ և նախ Շաբաթովէն սկսելով՝ ականջը կուրծքին կրթնցուց և չորս հինգ վայրկեանի չափ ուշադիր զննեց սրտին բաբախումը, ետքը կռնակին վրայ դարձընել տալով, նորէն ականջ դրաւ, բաղկերակը ձեռքն առաւ, բայց անօգուտ, բնաւ կենդանութեան նշան չէր տեսնուեր վրան,

Ոստիկանապետը որ հեռուէն կը դիտէր.

—Անօգուտ է, ըսաւ գոնուկակ շեշտով մը, այսչափ տարուան փորձառութիւնս բժիշկի մը չափ բան սորվեցուցած է ինձ։

Տօքթէօռը մեեւնոյն փորձերը Վրացիին վրայ ալ կրկնեց և անոր ալ մահն ստուգելէ ետք, անցաւ Շաբաթովի դիակին զննութեան։

Մէկ երկու վայրկեանի չափ ուշադիր զննութենէ ետք յուսալից շարժումով մը դիրքը փոխեց ու իրարանցումով մը բաղկերակը ձեռք առաւ։

—Ցոյս մը կայ հարցուց ընդհ. դատախազը, որ դլխուն վրայ կը ապասէր։

—Չեմ կարծեր կրնայ ոստիկանապետը, հրաչք մը պէտք է վերակենդանացնելու համար։

—Սիրտը տակաւ կերպով կը բաբախէ, յարեց բժիշկը. բոլորովին Շաբաթովի նը-ւիրուելով և առձեռն դեղարանէն հեղուկ մը հանելով սահեցուց սպանուածին բերանն վար։

Ընդհ. դատախազն ու ոստիկանապետը մեծ անձկութեամբ այս փորձին արդիւնքին կ'սպասէին. բժիշկը երկու վայրկեան ետք կրկին ականջը կրթնցուց Շաբաթովի ամենէն մեծ Պետրոսի կուրծքին վրայ եւ ներկաներուն դառնալով,

—Միւս երկուքը լմնցած են, ըսաւ, ասոր վրայ ապրելու տկար յոյս մը կայ։

—Ո՛հ, ո՛րչափ պիտի դիւրացնէք արդարութեան գործը, եթէ գոնէ ան երրորդը կարողանաք փրկել, սիրելի տօքթէօռ, ըսաւ ընդհ. դատախազը ձեռքերը շփելով, իր տալիք բացատրութիւնները շուտով պիտի լսեսաբանեն ոճրին շարժառիթն ու պարագաները։

—Գիտի ջանամ, յարեց բժիշկը, միշտ Շաբաթովի դարմանումովը զբաղելով, եւ սրտին բաբախումն ստուգելէ ետք մարմնոյն այլ եւ այլ կողմերուն ուղղելով զննութիւնը,

—Իրաւունք ունի Պ. ոստիկանապետը, ըսաւ, հրաչքով միայն կրնան ազատիլ ասանկ վարպետ ոճրագործներու հարուածին ենթարկուողները, ինչ փորձառու մարդիկ են եղեր ասոնք, վիրահատ մը պիտի նախանձէր ասոնց հմտութեանը վրայ, տեսէք, հարուածները միշտ երակներու ուղղուած են մահացու ըլլալու պայմանով։

Բժիշկը խօսելով հանդերձ վէրքերն ալ կը քննէր, որոնցմէ դեռ թարմ արիւն կը կաթկթէր։

Ոճրագործները մանաւոր սենեակի մը մէջ կը սպասէին ոստիկաններու հսկողութեամբ։ Աւազակապետը բոլորովին անտարբերութիւն կեղծելով անընդհատ կը ծխէր, մինչդեռ Տիկին Տ'Ամօրիոյ անուն տակ ծաղծածկուած աւազակուհին՝ Ժիւլիէթ՝ աղի արցունք կը թափէր, շարունակ հեծկլտալով ու անէծքներ թեղալով զինք թշնաւութեան մատնողներու հասցէին։ Աւազակները բացայայտ կերպով ո՛և է բան չէին կրնար ըսել իրարու, և աւազակապետը ընկերուհիին այս անվերջ ողբերէն կատղած՝ ակռաները կը կրճտցնէր ու կը զղջար դայն ալ միւսներուն հետ սպանած չըլլալուն համար։

Թշուառականը որ ինքզինք բոլորովին անծանօթ ձեւացուցած էր Ժիւլիէթի ու ընկերներուն, կը վախնար որ անիկայ թող բերանութեամբ ամէն բան պիտի խոստովանէր ու բնականաբար ալ աւելի պիտի ծանրացնէր գործին վիճակը։ Եթէ առանձին ըլլար, անկարելի էր բերնէն խոստովանութիւն կորզել, նոյնպէս ալ միւս ընկերները դիտէին միշտ գաղտնապահ ըլլալ ու ամէնէն նեղ պարագաներու մէջ իսկ բնաւ խօսք չփախցնել բերնէն, բայց սա աղջիկը, սա վատ ընկերուհին ամէն բան պիտի յայտնէր, ինչ որ կատաղութիւն կ'առթէր չորս աւազակներուն ալ և գառագեղի մէջ բանտարկուած վագրի նման, հեռուէ հեռու սպառնալից ակնարկներ ուղղելով միայն կը բաւականանային։

Ընդհանուր դատախազը զոհերուն վիճակը անձամբ քննելէ ետք, Շաբաթը բժիշկին խնամքներուն յանձնելով, ինք ոստիկանապետին հետ ուրիշ սենեակ մը առանձնացաւ, ուր ոճրին նախնական տեղեկագիրը կարդաց ու ոստիկանապետին դառնալով,

—Ուրիշն գործը բաւական լուսաբանուած է, ըսաւ, քանի որ երկու հարիւր հազար ֆրանքնոց չէք մը կայ մէջտեղը որ զոհերէն մէկուն սեպհականութիւնը կը կրէ։

—Այո՛, այս պարագան բարեբախտութիւն մ'է. յարեց ոստիկանապետը, միւս կողմէ սակայն ոճրագործները այն աստիճան խորամանկ մարդիկ են որ բաւական պիտի յոգնեցնեն։

Երկու պաշտօնեաներ կարծիքի հակիրճ փոխանակութիւն մը կատարեցին եւ ընդհ. դատախազը ամենէն առաջ Ժիւլիէթը կանչելով զայն հարցաքննեց որ կրկնելով իր առջի խոստովանութիւնը, ըսաւ թէ, ինք աղքատ աղջիկ մ'էր և մեծահարուստ օտարականէն մէկ քանի ոսկի փրցնելու դիտումով անոր հետ կ'զբօսնուր այս հիւրանոցին մէջ, երբ կէս գիշերուան մօտ, ուրիշ երկու անձինք ալ ներս մտան սենեակէն ու բուռն կռիւ մը մղել սկսան։

Ընդհ. դատախազը ոճրագործներն ակնարկելով,

—Այս մարդիկը ո՞վ են հարցուց։

Ժիւլիէթ չկրնալով մէկէն ի մէկ պատասխանել՝ սատամսեցաւ և երկչոտ շեշտով մը

—Չեմ գիտեր, պարո՛ն, ըսաւ, չեմ ճանչնար, առաջին անգամն է որ կը տեսնամ զանոնք։

—Անոնք այնպէս չեն ըսած սակայն, կրկնեց պաշտօնեան, անոնք խոստովանած են որ դուք վաղածանօթ էք իրարու։

Աւազակուհին որ արդէն կորովը կորսնցուցած էր ու կարծելով որ ճշմարտապէս ատանկ խոստովանութիւն մը բրած են ընկերները, շուարեցաւ ու վայրկեան մը լռելէ ետք,

—Ներեցէք պարո՛ն, ըսաւ, ես կին եմ, անոնք այր մարդ, շատ բնական է որ անոնք զիս ճանչցած ըլլան առանց իմ գիտութեանս, մինչդեռ ես առաջին անգամ է որ կը տեսնեմ զիրենք։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԲԱՆԱՄԱՑԻ ԴՈՐԾԵՐԸ. — Բանամայի կառավարութեան Ուաշինկթընի ներկայացուցիչը պաշտօնապէս ծանուցագիր մը տալով Տէրութեանց դեսպաններուն, կը խնդրէ որ ճանչցուի իրենց կառավարութիւններէն։ Մանուցագիրը կ'արտայայտէ Բանամայի յայտարարութիւնը, դիտել տալով թէ խզուած է Բանաման Բոլոմպիոյ կցող պայմանագիրը։ Մանուցագիրը կը յայտարարէ թէ Բոլոմպիա մեղաս կը հասցնէր Բանամայի։

*** Բանամայի Ջրանցին պայմանագիրը ստորագրուեցաւ Միացեալ Նահանգներուն և Բանամայի միջև։ Մ. Նահանգները տասը միլիոն տոլար պիտի վճարեն Բանամայի։ Բանտա այդ գումարին մէկ մասը Բոլոմպիոյ պիտի տայ, անոր հանրային պարտքին իր բաժնին փոխարէն։

*** Միացեալ Նահանգաց և Բոլոմպիոյ յարաբերութիւնները տագնապալից երևոյթ մը սկսան առնել։ Ամսոյս 16ին Բոլոմպիոյ կառավարութիւնը տեղեկեց Պոկոթայի ամերիկեան դեսպանը ըսելու թէ Միացեալ Նահանգները պիտի ճանչնան Բանամայի կառավարութիւնը։ Բոլոմպիա ամերիկեան դեսպանին ըրած այս մտօք զեկուցումը սպառնալից խօսքերով իմաստաւորած է։ Ուաշինկթընէն հեռագիր զրուեցաւ ամերիկեան դեսպանին՝ յայտարարել Բոլոմպիոյ թէ Մ. Նահանգները կը ճանչնան Բանաման, միևնոյն ատեն դեսպանը արտօնուեցաւ յայտարարելու թէ Մ. Նահանգները պատրաստ են Բոլոմպիոյ և Բանամայի միջև միջնորդ հանդիսանալ զանգան պարագաներ կարգադրելու համար։

*** Միացեալ Նահանգաց ելմտական նախարար Մր. Շօ Նիւ-Եորքի առևտրական սենեակին առջև ճառ մը արտասանելով Բանամայի վրայ, ըսաւ ներկայութեան ծափերուն մէջ. — «Պիտի չենենք ջրանցը, և կը կարծեմ թէ ասիկա թէ՛ մեզի համար և թէ միւս երկիրներուն համար չատ լաւ բան մըն է։ Ջրանցը չենելով կարծես վարկ մը քուէարկած կ'ըլլանք Եւրոպայի բոլոր երկիրներուն վաճառականութեան համար, բայց կը հաւատանք թէ մեր վաճառականութեան համար ա'լ աւելի բարեպատեհ պիտի ըլլայ։ Նաւարկուելու եղնին Սան Ֆրանսիսկօ երթալու համար, մին Սուէզի ճամբով և միւսը Բարեյուսոյ ճամբով, երկուքն ալ պիտի դերազանցեն այն չոգենաւը, որ Նիւ-Եորքէն ճամբայ ելնէ Հօրն հրուանդանէն անցնելով։ Ահա ասիկա է մին ա'ն պատճառներէն որոնց համար պէտք է որ ջրանցը չենենք։ Ամէն օր կրնանք Բանամայի պէս ջրանց մը չենել առանց վնասելու, ո՛ևէ է մէկուն գրպանին։ Դրամը մենք պիտի ծախենք, ջրանցին ոստիկանութիւնն ալ մենք պիտի դնենք։ Այս ծրագիրը անյապաղ գործադրենք։» Նիւ-Եորքի առևտրական սենեակը բովանդակ Միացեալ Նահանգաց մէջ ուրիշ ամէն առևտրական ընկերութիւնէ աւելի երկրին սեղանաւորական եւ առևտրական կարծիքը կը ներկայացնէ։

*** Բանամայի հետ կնքուած ջրանցի նոր պայմանագրութեան համաձայն, Միացեալ Նահանգներուն հակակշիռն ներքև պիտի անցնի ջրանցին երկու կողմին վրայ հինգ մղոն լայնութեամբ գետին մը, որուն վրայ Ամերիկա վեհապետական իրաւունք պիտի ունենայ։ Բանամայի ծոցին մէջ գտնուած կղզիները Մ. Նահանգներուն պիտի տրուին որպէս զի ամրութիւններ շինէ ջրանցին պաշտպանութեան համար։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Ուինսորի պալատին մէջ ի պատիւ Իտալիոյ թագաւորին և թագուհիին տրուած հանդիսական հացկերոյթին առթիւ Էտուարտ թագաւոր հետևեալ բժշկական արտասանեց.— «Տէ՛ր Արքայ, Ալեքսանտրա թագուհին և ինծի համար մեծ հաճոյք մըն է ընդունելու զձեզ իբրեւ մեր հիւրերը այս պատմական հին դղեակին մէջ։ Պատմութիւնը կը կրկնուի։ Կը յիշեմ, իբր թէ երեկ ըլլար, թէ ձեր հռչակաւոր մեծ-հայրը քառասուն ութը տարի առաջ, հոս կուգար իբրեւ հիւր իմ ամենասիրելի մօրս և իմ ողբացեալ հօրս։ Փա՛ռք Աստուծոյ, խաղաղութեամբ կ'տարինք հիմա, և մեր երկիրներուն նպատակն է հաստատուն պահել այդ խաղաղութիւնը, և միասին աշխատիլ յառաջդիմութեան և քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ։ Ձեմ մոռցած այն սիրալիր և մտերմական ընդունելութիւնը որ Հռոմի մէջ եղաւ ինծի քանի մը ամիս առաջ Ձեր Վեհափառութենէն և իտալական ժողովուրդին կողմէ, և վստահ եմ որ վաղը երբ Լոնտոնի փողոցներէն անցնիք, ձեզի համար պիտի ըլլայ ընդունելութիւն մը որմէ պիտի հաճիք զոհ մնալ, և որ հաւասարքը պիտի ըլլայ այն բարեկամական անկեղծ զդացման զոր իմ ժողովուրդս կը փափաքի յայտնել ձեզ և ձեր երկրին։ Թոյլ տուէք ինծի հիմա խմել ձեր Վեհափառութեանց առողջութեան համար, և չնորհակալ ըլլալով ձեզ դարձեալ որ մեր մէջ եկաք, ամէն տեսակ բարօրութիւն և ամէն երջանկութիւն կը մաղթեմ Ձեր Վեհափառութեանց, Ձեր ընտանիքին և Ձեր երկրին։»

Իտալիոյ թագաւորը պատասխանեց անգլիերէն լեզուաւ, զոր շատ լաւ կը խօսի.—«Իմ սրտիս մէջ ինչպէս բոլոր Իտալացիներուն սրտին մէջ քանդակուած են այն յիշատակները, որոց ակնարկութիւն ըրաւ Ձեր Վեհափառութիւն։ Այդ պատմական թուականէն ի վեր, այն դէպքերէն ի վեր որոնք Իտալիոյ միութեան յանգեցան, մինչ Անգլիա կը տեսնէր անդադար իր զօրութեան և իր մեծութեան աճումը, երկու ժողովուրդները միացնող բարեկամական և համակրական զդացումները հեռացնեմ զբաւոր եղած են։ Իմ ժողովուրդիս համար այդ զդացումները աւանդութիւն մըն են, իմ կառավարութեանս համար ալ կարեւոր տարրերն են քաղաքականութեան մը որ Ձեր կառավարութեան պէս խաղաղութեան և քաղաքակրթութեան քաղաքականութիւն մըն է։ Շնորհակալ եմ Ձեր Վեհափառութեան ա'յն սիրալիր հիւրընկալութեան համար զոր ըրաւ ինծի։ Թագուհիին՝ Ուինսորի այն պատմական դղեակին մէջ, ուր ամէն ինչ կը յիշեցնէ մեծափառ և ողբացեալ Վիքթորիա թագուհիին պատկերը։ Կը խմեմ Ձեր Վեհափառութեան, Վեհափառ թագուհիին և արքայական ընտանիքին առողջութեան։»

Այս ճառերէն վերջ բոլոր բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք ընդունելութեան չքեղ սրահը գացին, ուր ներկայ եղան իտալացի և ֆրանսացի վարպետներու կողմէ տրուած նուագանդէսի մը։ Կէս գիշերին, հրաւիրեալներէն մէկ քանին Լոնտոն դարձան մասնաւոր կառախմբով։

*** Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնսդաուն և Իտալիոյ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիթոնի տեսակցութիւն մը ունեցան Ուինսորի դղեակին մէջ։

*** Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին Ուինսորէ գալով Լոնտոնի Բաթինկդըն կայարանը ժամանեցին։ Թագաւորը զօրավարի համազգեստ կը կրէր։ Թագուհին հագած էր մետաքսէ մէնթիլ վերարկու մը։ Թագաւորն ու թագուհին Իտալիոյ դեսպանատունը դացին ամբոխին ծափերուն մէջ։ Օդը շատ գեղեցիկ էր։ Կառքին լծուած էին վեց ձիեր։ Նստած էին այն կառքին մէջ, որ շինուած էր Խուտարա թագաւորին թագադրութեան թափորին համար։ Ամբոխին ծափերուն Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւոր կը պատասխանէր զինուորական բարև տալով և թագուհին ալ չնորհալի կերպով գլուխ ծռելով։ Թափորը իտալական դեսպանատունը հասաւ ժամ 11ին, ուր ընդունուեցան դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնէութեան կողմէ։ Լոնտոնի իտալական քաղաքացիներուն կողմէ հետևեալ ուղերձը մատուցուեցաւ Ն. Վեհափառութեան։—«Իտալիայէն հեռու, այլ Իտալիոյ հիւսիսակողմ և համակրութեամբը լեցուած, Ձեր Վեհափառութեանց կը մատուցանենք մեր խորին անձնուիրութեան յարգալից մեծարանքը։ Տէր Արքայ, երեք սերունդ իտալացիներ, սկսեալ Ձեր հռչակաւոր մեծ հօր և Վեհափառ հօր սերունդէն, յանձնուած են Ձեր Վեհափառութեան և կ'ողջունեն զՁեզ ուրախութեամբ, զՁեզ՝ որ արթուն պահպանն էք հայրենիքին օրինաց և կ'առաջնորդէք իրեւ խնամտուն և խոհեմ պետ, քաղաքային և ճարտարարուեստական յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ։ Շնորհա՛յլ թագուհի, Սավոյայի տան օգոստափառ կիները դարերու մէջ երջանկութիւն բերած են թագաւորութեան, զոհունակութիւն իրենց ժողովուրդին և պատիւ իրենց անունին։ Լոնտոնի իտալական գաղթականութիւնը խանդավառութեամբ կը խոնարհի ձեր առջև, որ արժանաւոր ժառանգն էք ա'նքան ազնիւ ցեղի մը, և կ'ողջունէ զձեզ, ո՛վ չնորհափայլ թագուհի, զոր ա'նքան կը սիրէ Իտալիա։»

*** Թէմպրիճի ձեր դուքսը որ Ուինսորը չէր կրցած երթալ, դեսպանատուն եկած էր հոն ողջունելու համար Իտալիոյ վեհապետները որոնք շատ գոհ մնացին իր ներկայութենէն։ Թագաւորն ու թագուհին սիրալիր խօսքեր ուղղեցին Լոնտոնի իտալական գաղթականութեան անդամներուն որոնք ներկայ էին հոն։ Տասներկու հնօրեայ զինուորներ որոնք բաւական ծառայութիւններ մատուցած էին յիսուն տարի առաջ, մեծ զոհունակութիւն պատճառեցին Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին իրենց ներկայութիւնով։ Թագաւորը զանոնք տեսնելով, ըսաւ. «Ամէն անգամ երջանիկ կը զդամ ինքզինքս երբ կը հանդիպիմ հնօրեայ զինուորներու որոնք մեր երկրին անկախութեան և միութեան համար եղած պատերազմներու մէջ ծառայելէ ետք տակաւին կ'ապրին։»

*** Թագաւորն ու թագուհին յետոյ դեսպանատունէն ելնելով Կիտոնոյ մեկնեցան։ Ամբողջ ճամբաները դրօշազարդուած էին, բայց պէտք է խոստովանիլ թէ զարդարանքները Լուսէ Նախագահին այցելութեան առթիւ եղած զարդարանքներուն չափ փայլուն չէին։ Օքսֆորտի մէջ, Ռէդճնի և Օքսֆորտ փողոցներու միացման տեղը, Մարկիզ-պէնի և Հոլպոռնի շրջանակներուն քաղաքապետները բարի գալստեան ուղերձներ մատուցին թագաւորին որ անգլիերէն լեզուաւ չնորհակալութիւն յայտնեց սապէս. «Շատ չնորհակալ եմ ձեզէ որ այնքան սիրալիր կերպով կ'ողջունիք մեզ»։ Սրբազան թափորը, յետոյ Կիտոյ հասաւ, ուր պէտք եղած պատրաստութիւնները տեսնուած էին արդէն։ Սրահին մէջ թագաւորին ու թագուհիին կը սպասէին լորտ քաղաքապետն և տիկինը, Կալլէի իշխանն ու իշխանուհին, մինչ նուագախումբը Այsան կը զարնէր։ Եւ ահա փողերը վեհապետներուն գալուստը հաղորդեցին։ Լորտ քաղաքապետը, և տիկինը, շրջապատուած մինչնադարեան զգեստներ կրող իրենց խորհրդականներէն, մինչև դուռը ելան ընդունելու համար Նոցին Վեհափառութիւնը։ Թագաւորը իր թեւն առնելով տիկին քաղաքապետուհին, սրահ առաջնորդուեցաւ, մինչ քաղաքապետը կ'ընկերանար թագուհիին։ Երբոր սրահէն ներս մտան՝ խանդավառութիւնը կատարեալ եղաւ, զի ամէն ներկայ եղողները բոլորն ալ ծափահարեցին։ Երբ սրահին մէջտեղը գտնուած գահին վրայ եկաւ թագաւորը, այն ատեն ընդունեց ոսկիէ տուփի մէջ դրուած ուղերձ մը, որով Լոնտոնցիք բարի գալստեան մաղթանքներ ընելով, բաղձանք կը յայտնէին որ երկու երկիրներուն մէջ տիրող բարեկամական յարաբերութիւնները հաստատ մնան։

Թագաւորը չնորհակալութիւն յայտնեց, յետոյ ընկերակցութեամբ թագուհիին, Լորտ քաղաքապետին և քաղաքապետուհիին, ինչպէս նաեւ հրաւիրեալներուն, մտաւ հացկերոյթին սրահը ուր ութը հարիւր քառասուն հոգնոց սեղան մը սարքուած էր։ Պատուոյ սեղանին վրայ, Լորտ քաղաքապետը իր աջ կողմն ունէր թագաւորը, իսկ ձախ կողմը թագուհին։ Ան ալ՝ Կալլէի իշխանն ու իշխանուհին։ Այն պահուն երբ ներս մտան, նուագախումբը սկսաւ զարնել իտալական մարշը։ Ճաշի միջոցին օքէսթրայի կատարներ զարկաւ ինչպէս նաեւ Իտալացի վարպետներու շատ ծանօթ եղանակներ։

Ճաշի միջոցին, լորտ քաղաքապետը ոտքի ելնելով բժշկական մը արտասանեց, որուն գլխաւոր կէտերը հետևեալներն են։ «Առաջին անգամը չէ որ այս սրահը թարմ կը դառնայ Իտալիոյ վեհապետի մը ընդունելութեան. քառասունը ութը տարի կայ որ Ն. Վեհափառութեան օգոստ. մեծ հայրը, Վիքթոր Էմմանուէլ Բ. պատիւ ըրած է հոս կիսատոլի մէջ ներկայ գտնուիլ և ընդունիլ մեր բարի գաղտեան ուղերձները, ու պատասխանել մեզի քանի մը զօրաւոր բառերով, որոնք քանդակուած են մեր միտքերուն մէջ։ Ինչպէս այն ատեն յայտնած ենք մեր մաղթանքները Ն. Վեհափառութեան մեծ հօրը, բարիգալաստեան նոյն ողջոյններն ու մաղթանքները կ'ուղղենք նաև Ն. Վեհափառութեան և իր չնորհափայլ Տիկնոջ։ Կ'ուզենք մատուցանել ձեր Վեհափառութեանց, մեր ամէնէն աւելի յարգալից և սիրալիր ողջոյնները, կ'ուզենք յայտնել այն ջերմ զգացումները զոր կը տածենք թէ՛ արքայական տան և թէ Իտալիոյ։ Առ այս կը խմեմ Նոցին Վեհափառութեանց Իտալիոյ թագաւորին ու թագուհիին կենաց։»

Թագաւորը իր կարգին ոտքի ելնելով պատասխանեց անգլիերէն լեզուաւ «Լորտ քաղաքապետ, սիրալիր կերպով իմ չնորհակալութիւններս կը յայտնեմ ձեր մաղթանքներուն համար։ Շնորհակալութիւններս կալլէսի իշխանին ու իշխանուհիին, և բոլոր անոնց որոնք կը պատուեն մեզ այս հացկերոյթին իրենց ներկայութիւնով։ Դուք հոս թանկագին առիթ մը կուտաք ինծի մեր խորունկ երախտագիտութիւնը յայտնելու այն սիրալիր ընդունելութեան համար որով Լոնտոնի բնակիչները կը հաստատեն թէ ի՛նչ ատաճան անկեղծ համակրանք կը տածեն մեզ, և թէ ինչքան լաւ կ'ըմբռնեն անկեղծ սիրոյ իմ այցելութիւնս անգլիական ժողովուրդին և իր յոյժ սիրելեալ Վեհապետին։ Այս զգացումները տիրեն ի վեր գոյութիւն ունին մեր մէջ։

«Դուք յիշեցիք, Լորտ քաղաքապետ, հոս իսկ արտասանուած խօսքերը իմ Օգոստափառ մեծ հօրս կողմէ, ասկէ յիսուն տարի առաջ։ Ես հաւատքը ունիմ որ մեր երկու երկիրները միշտ յառաջդիմութեան եւ քաղաքակրթութեան շանտին մէջ միասնած պիտի քալեն, և այս զգացումով լցուած կը պարպեմ գաւաթս Լորտ քաղաքապետ, ձեր եւ լոնտոնցիներուն կենաց։»

Ճաշին ներկայ մնացողներն ետքը թագաւորն ու թագուհին Բաթինկդընի կայարանը գացին վերադարձ Ուինսոր մեկնելու համար։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Ֆրանսական կառավարութիւնը մանուսմուտ մը ընտրած է Ֆրանսայի առևտրական նաւատորմին պայմանները քննելու համար։ Ֆրանսայի մէջ նոր օրէնքներ պիտի դրուին առևտրական նաւատորմին զարգացումը դիւրացնելու համար։ Ֆրանսայի մէջ շոգենաւերը 30—50 առ 100 աւելի ծախք կը պատճառեն քան Անգլիոյ մէջ, և կանանչերն ալ աւելի ծանր են քան ուրիշ երկիրներու մէջ։ Ու հետեւութիւնը ա'յն եղած է որ Ֆրանսա, առևտրական նաւատորմիրուն մէջ երկրորդ տեղը ունենալէ վերջ այսօր հինգերորդ տեղը կը բռնէ չոգենաւերու ցանկին մէջ, և ութերորդ տեղը առագաստանաւերու ցանկին մէջ, և իր արտածութեանց և ներածութեանց երեք չորրորդը օտար չոգենաւերով կը փոխադրուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ. — Երեսփ. Ժողովին ներկայացուած տեղեկագիրը չանեկան տեղեկութիւններ կուտայ պարզեալ ամսակութեան եւ երկրագործութեան յառաջդիմութեան վրայ Ֆրանսայի մէջ։ Հակառակ Իտալիոյ և Սպանիոյ մրցումին, Ֆրանսա տակաւին իր մասնաւոր եւ առաջին տեղը կը բռնէ իբրեւ պտուղ արտադրող երկիրը։ Առանց հաշուելու խնձորի հունձքը, հաշիւ եղած է որ Ֆրանսա այսօր տարեկան 230 միլիոն ֆր.ի պտուղ կ'արտադրէ։ 1882ին 80 միլիոն ֆր.էն աւելի չէր, եւ մինչ 1895ին Ֆրանսա 29 միլիոն ֆր. արժողութեամբ սեղանի պտուղ արտածեց, 1900ին նոյն տեսակներէն արտածեց 36 միլիոն ֆր.ի։ Կաթի ճարտարարուեստին արտադրութիւնները այսօր մէկ միլիառ 500 միլիոն ֆր.ին մէջն են, և տեղեկագիրը կը յայտարարէ թէ միջոցներ ձեռք առնուած են մասնագիտական դպրոցներ բանալու կթնային արտադրութեանց յառաջդիմութեան համար։ Ֆրանսա 1786էն ի վեր ունի շատ պատուական ցեղ մը Մէրինոյ ոչխարի, որուն բուրդն է որ կը չենուին հնդկական պատուական շալերը։ Այդ ցեղը խնամով կը պահուի հիմա մասնաւոր ագարակի մը մէջ։ Բամ. կ'ըսէ թէ այդ ոչխարին համբաւը այն առաջին մեծ է որ ոչխարի բոլոր կողմերէն գնումի առաջարկներ կուգան։ Հարաւային Ամերիկայի, Բարեյուսոյ և Աւստրալիոյ Մերինոյ ոչխարի տեղերը շատ կը փափաքին ֆրանսական տեսակն ալ ձեռք ձգել։ Ֆրանսական տեսակը քիչ բուրդ կուտայ, այլ աւելի շատ կը գիրնայ, և հետեւաբար Ֆրանսացի երկրագործներուն գործին աւելի կը յարմարի։ Տեղեկագիրը ի վերջոյ կ'առաջարկէ դեղչել այն դրամական վարձքը, որ կը տրուի գոյլ սահկեցնողներուն։ Զեղչուելուն պատճառն ա'ն է թէ գայլերն արդէն գրեթէ ջնջուած են բացի մէկ-երկու գաւառներէ։ Բան տարիէ ի վեր 1000է աւելի գայլեր սպաննուած են Ֆրանսայի մէջ։ Երկու տարի առաջ վարձք առնելու համար ներկայացուցիչներուն թիւն էր 155, անցեալ տարի 73ի ինկաւ։

ՖՐԱՆՑ ԵՌԱՁԵՌ կայսր անցեալ Դշ. օր Սմերիոյ մէջ զարկաւ իր երկուհազարերորդ քարայծը որսորդութեան մը միջոցին։ Ն. Վեհափառութիւն Զարլեն հետ անցեալները որսի միջոցին չկրցաւ ամբողջացնել երկու հազարը, բայց անհամբեր կ'սպասէր և ահա անցեալ շաբթու հասաւ իր նպատակին։

ՏՐԱԿԱ թագուհիին գոհարեղէնները մաքսատան մէջ 185,000 ֆր.ի գնահատուեցան։ Տէր եղողները 13,000 ֆր. արտածման մաքս պիտի վճարեն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Դեկա. 11ին Պաքուի մէջ պիտի գումարուի նաւթի ճարտարարուեստներուն համաժողովը, զոր ի նիստ հրաւիրած է Ռուսիոյ երկրագործութեան նախարարը։

—Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ պարզիկ իշխան Մանսուր Միրզա Բեմիրպուրկի ժամանած է։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԹԻՊԷԹ.— Բեմիրպուրկի մէջ մեծ ուշադրութիւն յառաջ բերած է Թիպէթ զրկուած բրիտանական արշաւախումբը։ Անգլիական զօրքերը այս միջոցիս Բուսիի հովիտն վար կ'իջնեն եւ ըստ բաւականի առաջ կը քալեն Կեղր. Ասիոյ մէջ, տկարացնելու համար Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Թիպէթի մէջ։

*** Կ'ըսուի թէ այս տարի Թիպէթ զրկուած են երկու ռուսական արշաւախումբեր, ըստ երեւոյթին առևտրական նպատակներով։ Առաջինը դրկած է նախորդ ելմտական նախարար Մ. Վիթէ։ Այդ արշաւախումբին պետն էր Բրոֆ. Կրում Կրեշմարով, որ քանի մը շաբաթ առաջ Ռուսիա վերադարձաւ, ուր եկաւ կարեւոր արդիւնք մը չկարենալով առաջ բերել։ Երկրորդ արշաւախումբը մեկնեցաւ առաջնորդութեամբ սպայակոյտի անդամներէն գնդապետ Բոեսովի։ Այս արշաւախումբին արդիւնքը դեռ յայտնի չէ։

ՄՐ. ԶԷՄՊՐԼԷՆ անցեալ օր գաղթային պաշտօնատունը այցելելով, հրաժեշտ տուաւ անգլ. գաղթականութեանց ներկայացուցիչներուն։ Այս առթիւ քանի մը խօսք ուղղելով ներկաներուն, նախորդ գաղթային նախարարը, ըսաւ թէ ամէնքն ալ անշուշտ պիտի վկայեն թէ ցորչափ ինք պաշտօնի վրայ էր, երբեք օր մը չխորհեց իր գաղափարները հարկեցուցիչ ընել ուրիշներուն։ Ինչ որ ըրաւ ինք և ըրին ուրիշները ազատ կամքով ըրին, ի՛նչ որ կը պահանջէր Անգլիոյ օգուտը։ Կը յուսայ թէ ոչ պիտի տրուի իր սիրական գաղափարին, ա'ն է՝ մեծ Հորդորդ մը հաստատել բոլոր բրիտանական գաւառներուն պաշտպանութեան համար։ Այս գաղափարը, զոր ինք չանաց ընդունել տալ գաղթավայրերուն, դեռ մարմին առած չէ, բայց կը յուսայ թէ վերջ ի վերջոյ պիտի յաջողի։ Մր. Զէմպրլէն յոյս յայտնեց նաև թէ մաքսային միութեան խնդիրը ուշադրութենէ պիտի չվրիպի բոլորովին, թէեւ առ այժմ անդործադրելի կը համարուի ան։ Արդէն գաղթավայրերը նախ անպաշտօն կերպով իրեն, յետոյ պաշտօնական կերպով ալ յայտարարեցին թէ իրենք պատրաստ են մաքսային նախապատուութիւն տալ բրիտանական արտածութեանց։

ԽՕՍՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆՆԱՍ.—Գերմանացի հնարիչ մը Մ. Օսքար Լէմպիէր վերջերս Պերլինի մէկ թատրոնին մէջ ցուցադրեց լուսաձակումներով զարդիր մը որ թէեւ նոր չէ իր տեսակին մէջ, բայց մեծապէս կատարելագործուած է այդ գիտունին կողմէ։ Շատ մեծ սինէմատոկրաֆ մըն է, ֆոնոկրաֆի կաղմածներով, այնպէս որ կարելի է օրերայի ու տագմի ամբողջ տեսարաններ վերակազմել։ Ոչ միայն տեսարանը կը պարզուի, այլ դերասաններուն և նուագախումբին ձայնն ալ կը լսուի չարժումներուն, խօսքերուն և երգին միեւնոյն ատեն ի յայտ գալը կանոնաւորուած ըլլալով։ Ելեկտրական ժամացոյցով։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը որ Վիեննա կը գտնուի, Նչ. առտու իր ներկայութեան ընդունեց Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան առաջին ճիւանքն ալ Եորկիոս թագաւոր այցելեց ռուս դեսպան Ռաֆնիս կոմսին, և գերման դեսպան Վէյտել կոմսին։

ԹՐԱՄՈՒԵՅՆԵՐԸ ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ. —Վերջին տասը տարիներուն մէջ թրամուէյները շատ աչքառու զարգացում մը ունեցած են Անգլիոյ մէջ։ 1893ին ամբողջ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ 1545 քիլոմէթր թրամուէյ կը հաշուուէր որ 343 միլիոն ֆր.ի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէր։ Այսօր այդ թիւերը բարձրացած են 2388 քիլոմէթրի և 700 միլիոն դրամագլուխի։ 1902ին 1395 միլիոն ճամբորդ փոխադրուած են, 167 միլիոնի հասոյթ գոյացած է և 120 1/2 միլիոնի ծախք եղած, որով մնացած է 46 1/2 միլիոնի զուտ շահ մը։

ԻՏԱԼԱՑԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.—Անգլիացի վաճառականներուն իրենց Բարիզի ընկերակիցներուն այցելելէն ետք, ա՛հա կը ծանուցուի թէ իտալացի առևտրականներ և ճարտարագործներ կուգան Բարիզ։ Բարիզի իտալական Առևտրական Սենեակին քարտուղար Մ. Ռուպինի, խանդավառ չեչտերով խօսած է այդ ձեռնարկին վրայ, զոր առաջին անգամ Ճենովայի մէկ մեծ թերթը յայտնած է, նկատելով որ գործի մարդոց մերձեցում մը օգտակար է միշտ։ Առաջարկը խանդավառ կերպով ընդունուեցաւ և նոյնիսկ մինակ Ճենովա չէ որ պիտի մասնակցի այդ գործին, այլ բոլոր իտալական մեծ քաղաքները։ Մ. Ռիւպինի սապէս ըսած է.—«Մեր երկիրը Ֆրանսայի պէս չէ, ուր Բարիզ ամբողջ երկիրը կը ներկայացնէ։ Իտալիոյ մէջ ամէն քաղաք իր ճարտարարուեստական մասնագիտութիւնը ունի իր յատուկ զրոյցը։ այսպէս, տասնեակ մը գլխաւոր կեդրոններ յանձնաժողովներ պիտի կազմեն։ Այս յանձնաժողովներն ալ իրենց կարգին պիտի անուանեն ընդհ. պատուիրակութիւն մը, որ վերջնական ծրագիրը պիտի կազմակերպէ։ Դալով թէ երբ պիտի տեղի ունենայ այցելութիւնը Բարիզ, սա կրնամ ըսել թէ ընդհ. պատուիրակութիւնը պիտի գումարուի տասնըհինգ օրէն, թուականը որոշելու համար։ Կարեւոր կէտ մը կը մնայ կարգադրուելու համար. տեղ մը երթալու համար պէտք է հրաւիրուիլ. այսպէս երբ առաջին յայտարարութիւնը իտալացիներն են որ պիտի ընեն, անոնք չպիտի կրնան Բարիզ գալ առաջ. հաւանաբար պիտի խնդրեն Ֆրանսացի վաճառականներէն նախ իրենց մօտ երթալ, որպէսզի եռքը իրենք Ֆրանսա գան։ Կրնամ յայտարարել որ, բոլոր իմ երկրակիցներս մեծապէս և անկեղծօրէն կը փափաքին այս առևտրական ծրագրին շուտով իրագործման։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԼԱՈՒԶԷՆՈՒԻԿ Նոյմ. 22.—Այսօր կազմուեցաւ Պանֆի կոչուած նոր կուսակցութիւնը։ Նախկին վարչապետ Պառոն Պանֆի այս առթիւ ճառ մը արտասանեց, ի վեր հանելով Հունգարիոյ համար անտեսական, ելմտական եւ մաքսային ինքնօրինութեան պէտքը։ Յետոյ հասարակաց բանակին մէջ Մաճառատանի իրաւունքը պաշտպանեց։

Ս. ՕՆԴՐՈՒԱՔ.— Այսօրուան բնական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Զարուհին այս գիշեր հանգիստ չքնացաւ։ Տարութեան ատիճանը երեկ գիշեր 37.6 էր։

ԴԻԷՆ-ԶԻՆ. — Ռուսերը ռուս զօրքեր զրին բոլոր այն Զինացիներուն տեղ որոնք Զինական մեծ Պարիսպին անցքերը կը պաշտպանեն։

ԱԹԻՆԷ.—Գերկամսոյ, Եփեսոսի եւ Մելիտոսի ուխտակներուն մէջ պեղումներ կատարող Գերմաններ եւ Աւստրիացիներ գեղարուեստական ու հարատարապետական չատ թանկագին գիւտեր ըրին։ Իւրաքանչիւր կողմ իր կառավարութեան ծախքով 300 հոգի կ'աշխատցնէ հոն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլ. մամուլը կը խնդրկի Ուաշինկթընի կառավարութենէն Բանամայի Ջրանցին շինութեան համար դաշնագիր մը արդէն կնքած լինցոյսի ըլլալուն համար Բանամայի նոր Պետութեան հետ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Ռիլի, Էքուատորի Հանրապետութեան հետ, ի նպաստ Բոլոմպիոյ կը միջամտէ Մ. Նահանգաց քով, յենլով, 1901ի և 1902ի զինակցութեան գաղտնի դաշնագրերուն, որոնք կնքուած էին Ռիլիի, Բոլոմպիոյ և Էքուատորի միջև, բայց Մ. Նահանգները բոլորքեր էին այս գաղտնի դաշնակցութեանց դէմ, զանոնք հակառակ նկատելով 1846ի դաշնագրին, որով Մ. Նահանգները հակողութեան և հակակշռի իրաւունք կ'ունենան Բանամայի Պարանոցին վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորն ու թագուհին վերջին Ֆրանսայէ անցան և Շէրպուռի մէջ ողջունուեցան տեղական իշխանութեանց կողմէ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը և Եորկիոս թագաւոր երկար և յոյժ սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցան։

ՊԼԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎԱՆՔԸ

«Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վան-
«քի Միաբանութեան մէջ ծագած անհա-
«մաձայնութեան պատճառները մո-
«տէն քննել. Կեդր. Վարչութեան այս
«մասին յարմար տեսած կարգադրու-
«թիւններն հաղորդել Տ. Յարութիւն
«Ս. Պատրիարքին, և Ն. Սրբազնու-
«թեան տրամադրութիւններն ու կար-
«ծիքները առանձով փոխադարձաբար
«հաղորդել Կեդր. Վարչութեան։ Ան-
«պէս յորդորել Միաբանները որ օրի-
«նական սահմանի մէջ իրենց խնդիր-
«ները և առաջարկութիւնները ներ-
«կայացնեն և տեղի չտան զրգռու-
«թեանց։»

Այս էր ահա Վարչութեան կողմէ Պատրիարքարանի յարգելի դիւանապետ Թէլեան Բարթող էֆէնտիի յանձնուած ու վստահուած պաշտօնը, զոր լիովին ի գլուխ հանած է Թէլեան էֆ. և իր տեղեկագիրը պատրաստելով ներկայացուցած է, վարչութեան նախագահ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, և որ նկատողութեան պիտի առնուի Կառ. ժողովոյ յառաջիկայ նիստին մէջ։

Դիւանապետ էֆէնտին բնաւ չէ ուզած հաշիւներու քննութեամբ զբաղիլ։ ըստ որում իրեն այդպիսի պաշտօն վ յանձնուած չէր, այլ միայն իրաց վիճակին հաստ ըլլալ և հաղորդել Պատրիարքութեան։

Միւս կողմէ սակայն կ'իմանանք թէ Ս. Յակոբեանց վանքի Տնօրէն Ժողովը ձեռնարկած է հաշիւներու պատրաստութեան՝ ի ներկայութեան Տ. Մամբրէ եպս.ի, որ թէև ցարդ քաշուած էր ամէն գործէ, սակայն վերջին ընդունած է Տնօրէն Ժողովոյ անդամակցութիւնը։

Հիմա ուրեմն ամէն ինչ լաւ ու հանդարտ կ'ընթանայ Երուսաղէմի վանքին մէջ և տարակոյս չկայ որ Վարչութեան և անոր Ս. Նախագահին ազնիւ անօրինութեանց շնորհիւ ամէն ինչ կը կարգադրուի և վանքը վերջին իր նախկին հանդարտիկ ու խաղաղ վիճակը կը վերստանայ։

*** Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին առողջական վիճակը թէեւ խանգարուած է, բայց իր մտաւորական կարողութիւնները անվնաս կը մնան։ Կը մղէ իր անցեալ պաշտօնավարութեան ամէնէն անոյշ պարագաներն իսկ։ Առաւօտէն մինչեւ իրիկուն ընթերցանութեան չանգին մէջ միայնած պիտի քալէն, և այս զգացումով լցուած կը պարպեմ գաւաթս Լորտ քաղաքապետ, ձեր եւ լոնտոնցիներուն կենաց։»

Ճաշին ներկայ մնացողներն ետքը թագաւորն ու թագուհին Բ

մամբ կը զբաղի, անձամբ կ'այցելէ Մանաններուն։ Իրիկուան 12ին երկու արդպասներ կը ներկայանան և ընդերուներ կ'ընեն, որոնց ուշադրութեամբ կ'ունկնդրէ։ Զարմանալի խնամասէր է և անտեսագէտ, այնպէս որ երկու ճրագ վառի, անտեսապիտութեան հակառակ կը նկատէ և մէկը կը մարէ։

Միշտ բաղկատարած կ'աղօթէ վանքին բարգաւաճման և ընդհ. Հայ. Եկեղեցիին պայծառութեան համար։

ԻՆՉՊԷՍ դրած էինք, Երզրումի Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. Բաբերդեցիով 13 օրուան չափ մնալէն ետք Կարին վերադարձած էր. այս այցելութեան առթիւ հետեւեալը կը գրեն Բաբերդէն.

«Ներին Գերապատուութիւն տեղս եկած էր մասնաւորապէս՝ տեղւոյս գրչէն թաղի եկեղեցւոյն տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող թաղցիի մը հաշիները քննելու պաշտօնով։ Տ. Զաւէն վրդ. յաջողեցաւ կարելի եղածին չափ ի գլուխ հանել իրեն յանձնուած այդ գործը և երկու մանուածատու ու բարդ հաշիւի մը մէջէն, ուր անմուտքցաւ թէ անիրաւօրէն ու չարաշահութիւնամբ վատահամաւուած էր միեալ թաղացին։ Սակայն Տ. Զաւէն Վ. լրաւականացաւ միայն այդ խնդրոյն դրաղումով. հետաքրքրուեցաւ քաղաքիս կրթական գործերուն ալ, այցելեց Պէպէկ Ճկրաչէնի դպրոցը՝ նոյնպէս Մեսրոպեան վարժարանը՝ ուր ընդունուեցաւ հանդիսաւոր կերպով։ Մեսրոպեան վարժարանի նորընտիր տեսուչ Մարիկոս էֆ. Վարժապետեան, իրեն եղած յանձնարարութեան համեմատ, երկուքս վարժարանաց ուսումնական և նիւթական արդի վիճակին վրայ տեղեկագիր մը պատրաստելով յանձնեց Տ. Զաւէն Ս. Հօր՝ ուրկէ տեսնուեցաւ թէ երկու տեսի ուսանողաց մէջ 60էն աւելի աղքատ աշակերտներ կան, որոնց ամբողջ հոգը ծանրացած է Թաղ. Խորհուրդին վրայ. այս վերջինն ալ դպրոցին պիտանէն ներկայացուց քննիչ հայրերուն, որով դիտուեցաւ թէ ներկայ արդիւնքին համար հազիւ երեք ամսուան բաւող գումար մը կը գտնուի տրամադրելի, վճարելու համար պաշտօնեից ամսականները. կը յուսացուի թէ Տ. Զաւէն Վ.ի և Տեղապահ Ս. Հօր տեղեկագրութեանց վրայ, Պատրիարքարանը պիտի հաճի շարունակել դադրեցուցած նպաստը և փրկել դպրոցները փակուելու վտանգէն։ Տ. Զաւէն վրդ. Վերացման Խաչի տօնին ոգեթիւ հրաւիրուեցաւ Ս. Պատարագ մատուցանել և մեկնած օրը դպրոցին աղքատ աղոց թուղթ, գրիչ, մելան բաշխելու համար ոսկի մը յանձնեց տեսուչ Վարժապետեանն էֆէնտիին։

ԵՒՐՈՊացի առաջնորդ Տ. Դէորգ Եպսկ.ի պահանջումովը արդիւնած էր քահանայագործութենէ տեղւոյն Տ. Թադէոս քահանան, և յանձնարարած էր Աղդ. Պատրիարքարանի որ Գուլկոյոյ մէջ քահանայագործութեան համար պաշտօն մը տրուի անոր։ Այս անդամ Ս. Հայրապետը ներում չնորհած է միեալ քահանային։

ՄՈՒՇԵՆ Պատրիարքարան հասած նամակ մը կը տեղեկանանք թէ, Մուշի Փոխանորդ Տ. Գնէլ Ծ. Վ. Բալէմքէրեան որ հոկտ. 20ի շաբաթ իրիկունը Մատնավանք իջեւանած էր, յաջորդ օրը, կիրակի, քաղաք ժամանած է։ Զինքը դիմաւորելու գացած են Առաջն. Փոխանորդին հետ՝ տեղւոյն կրօն. և Բաղ. Ժողովներու անդամներն ու բազմաթիւ ժողովուրդ։ Ժամը 9ին կը հանի Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. և Ս. Առաքելոց Ծերունի վանահայր Տ. Ցովհաննէս Ծ. Վրդ.ի և Ս. Կարապետի վանահայրի փոխանորդ Տ. Վարդան Ծ. Վրդ.ի հետ ողջագուրուելով, Առաջնորդարան կ'ելլէ և կ'ընդունի ժողովականներու բարեպաշտաւոր այցելութիւնները։

Տ. Գնէլ Ծ. Վ. կը փութայ այցելութիւն տալ նահանգին Կուսակալ պէյին որ ժամանակէ մը հետէ Մուշ կը գտնուէր և կը պատրաստուի այդ երկուշաբթի օրը պաշտօնատեղին մեկնելու։

ՊԱՇԳԱԼԷԻ (Վան) Ս. Բարթողիմէոս վանքին որմերը քայքայուն վիճակի մէջ գտնուելուն, տեղւոյն Բաղ. Ժողովին կողմէ յանձնախումբ մը կազմուած է պաշտօն ունենալով նուիրահաւաքութիւն մը ընել և նորոգումը փութացնել։ Այս մասին արդէն տեղեկագրուած է Պատրիարքարան, որմէ՝ պէտք եղած հրահանգը դրկուած է։ Այսպէսով վանքին որմերը փրկուած պիտի ըլլան մօտալուտ փլուզումէ մը և կամ ապագայ դուռ բանալէ հսկայ ծախքերու։

ՎԱՆԱՑ Կեդրոնական վարժարանին խնամակալութեան անդամներէն Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Մաքսապետեան, 50 ոսկիի արժողութեամբ չինուած անիւթ հայթայթած է նոյն հաստատութեան, որպէս զի անոր շինութեանը գործածուի։

ԱՐԱՐՈՒՑի (Վան) Կլոր Դար թաղին մէջ գտնուող Հայ-հեավմէական դպրոցին վերէրէս փակուած ըլլալը կը լսենք։

ՀԱՃԸՆի Մայր եկեղեցիին երեսուն և հինգ կտոր արծաթէ անօթներն ու քսան ոսկիի չափ պատրաստ դրամը, որոնք ասկէ տարի ու էջ առաջ գողցուած էին, Առանայի Սէր-Թօմիսէրութեան ջնորհիւ, գտնուած ըլլալով, Տ. Սահակ Կաթողիկոսին յանձնուած են, ինչպէս նաև գողնալ ձերբակալուած է։ Հաճընցիները թէ՛ իրենց զարմանքը և թէ իրենց ցաւը կը յայտնեն, անոր համար որ, գողը, Հաճընի ծանօթ ազգայիններէն մէկուն որդին է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 10,23 Նոյեմ. Բշ.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	37	փր.
» միջին տեսակ	34-36	»
Ձերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	7½	ղր.
» Բ. »	8	»
Մախլութ (խառն) »	9-9½	»
» (հաճարով) »	10¼-11	»

Այսօր ժամանեց Բուլգարիայի 9 վագոն լիպրաէն պակաս 8½-9 ղրշ.

Ա Լ Ի Ւ Ր

Տեղական քըմա Ա. պարկը 72-73 ղր.
» » Բ. և Գ. » 70 »

Թ Ե Փ

Օխան 17½-17¾ փարա։

Գ Ա Զ Ի

Քէսսէյնճէ 11 ղրշ. գրիւը
Բուլգարիայի 10¾ »

Մ Ի Ս Ի Ր

Օխան 20 փարա ազատաբար։

ԹԷՎԱՀԱՏ

Տիարպէքիր վիլայէթի տախիլինտէ Մէտիաթ գաղասը գայմագամլըղը՝ Պիւնեան Համիտ գաղասը գայմագամը Սատրդ էֆ.յէ։

Սըվաղ վիլայէթի տախիլինտէ Պիւնեան Համիտ գաղասը՝ մէտթէպի միւթիյէի Շահանէ մէէզուլարընտան Խիւսավէնտիկեար վիլայէթին մայէթինտէ իքմալը միւտտէթի նիզամիյէ իսէն Մէէմէտ Մագպէլ պէյէ թէվթիզ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Պէրութ մէթրոպոլիտի Մէսբէ վէ Հումս մէթրոբոլիտի Իսնասիոս էֆ.լէրէ իքինճի բիւթպէտէն Մէճիտի։

Տէբօյի ումումիի ասքէրիյէ մէէմուրը եիւզ պաշը Մէէմէտ տղայա տէօրտիւնճի բիւթպէտէն Մէճիտի։

Պապը Ալի Խոթիշաբէ օտասը մուավինէլբիւնտէն սաատէթլու Իսմէթ պէյ էֆ. հաղրեթլէրինէ իւչիւնճի բիւթպէտէն Օսմանի նիշանը դիշանլարը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՆ

ԷՄԻԼ ԶՈՒԼԱ

Թ.

Էրիկ կնկան տառապագին դիւրերը կռիւներով կ'անցնէին։ Ժամերով կը վիճէին և Լօռան ամէնէն աւելի կը կասկածէր երբ Թերէզ բաղդատութիւնը կ'ընէր իր առջև և արդի ամուսիններուն միջև, միշտ առաջինին տալով նախապատուութիւնը։

—Այո, կը պօռար Թերէզ, ան քենէ չատ գերազանց էր, եթէ դուն անոր տեղը դերեզման մտած ըլլայիր, աւելի աղէկ էր։

—Ինչո՞ւ պիտի լռեմ, ճշմարտութիւնն է ըսածս։ Ներողութիւնս քու արիւնիդ գինովը պիտի գնեմ։ Մէ՛ հ, որքան կուլամ ու կը տառապիմ։ Սա սադայէլին իմ ամուսինս սպաննելուն պատճառը ե՛ս եմ... ղէտք է որ երթամ դիշեր մը իր գերեզմանին հողը համբուրեմ։ Իմ վերջին սիրոյնքս ատոր մէջ պիտի կրնամ գտնել։

Լօռան ինքզինքէն ելած ու կատղած այն անուելի տեսարաններէն զորս Թերէզ կը պարզէր իր աչքերուն առջև, վրան կը յարձակէր, գեղինը կը տապալէր ու բռունցքը բարձրացուցած ծունկին տակ կը սեղմէր դայն։

—Ա՛տ կ'ուզեմ ես ալ, կը պօռար Թերէզ. զա՛րկ, մեռցո՛ւր ինծի... Քամիլլ երբէք ձեռք չէ վերցուցած իմ վրաս, ու դո՛ւն՝ հրէշ մըն ես դուն։

Ու Լօռան, մարակուած այս բառերէն, կատաղութեամբ կը ցնցէր դայն, կը ծեծէր, ու գոց բռունցքովը կը սրբուրէր անոր մարմինը։ Երկու անդամ քիչ մնաց պիտի խեղդէր դայն։ Թերէզ հարուածներուն տակ կը թուլնար. ծեծին տակ կծու հեշտութիւն մը կը զգար. ինքզինքը կը ձգէր, անձնատուր կ'ըլլար բոլորովին, զրգռելով ամուսինը որպէս զի ա՛լ աւելի չարչրկէ զինքը։ Ասիկա իր կեանքին տառապանքներուն դէմ դեղ մըն էր. երբ իրիկունը աղուոր ծեծ մը ուտէր, դիշերը աղէկ կը քնանար։ Տիկին Ռաքէն կսկծիչ հեշտութիւններ կը զգար, երբ Լօռան իր եղբօրաղջիկը տախտակամածին վրայ կը քաշքռտէր, ոտքի հարուածներով կը չարչրկեր անոր մարմինը։

Մարդասպանին կանքը ահռելի դարձած էր ան օրէն ի վեր, երբ Թերէզ խղճի խայթեր զգալու ու Քամիլլին վրայ բարձրաձայն լալու դժոխային հնարքը գտած էր։ Այդ վայրկեանէն Թուռառականը սկսաւ յաւիտենապէս իր զոհին ուրուականովը ապրիլ, ու պարտաւորուեցաւ կնոջը իր առջի ամուսինէն հիւսած գովասանքները լսել։

Ամենափոքր պարագան պատճառ մը կ'ըլլար Թերէզին կրկնել տալու թէ Քամիլլ ասանկ կ'ընէր, Քամիլլ այսինչ յատկութիւնը ունէր, Քամիլլ այսինչ բնաւորութիւնը ունէր։ Ամէն ատեն Քամիլլ, ամէ՛ն վայրկեան լալկան նախադասութիւններ, որոնք Քամիլլի մահը կ'ողբային։

Թերէզ իր ամբողջ չարսրտութիւնը կը գործածէր աւելի անողոք դարձնելու համար այն տառապանքը, զոր ինքզինքը պաշտպանելու համար։ Դիակը, որ արդէն տունը կը յսեռախէր, համարձակօրէն ներս մտցուեցաւ։ Ակսաւ տան մէջ պտտիլ, աթոռներուն վրայ նստաւ, սեղանին առջև կեցաւ, անկողինին մէջ տարածուեցաւ, ու կարասիները և առարկաները սկսաւ գործածել։ Լօռան չէր կրնար առարկայի մը դպչիլ, որովհետեւ Թերէզ անմիջապէս կը յիշեցնէր անոր թէ, Քամիլլ իրմէ առաջ դպած էր անոնց։ Ուրուականին անընդհատ հալածումները յիմարանալու աստիճանին հասցուցին Լօռանը, որ յուսահատած սկսաւ ինքզինքը Քամիլլին տեղը դնել, ինքզինքը Քամիլլը կարծել։ Ուղեղը կը պայթէր մտածումներուն խառնիճաղանճութենէն և այդ պահուն կնոջը վրան կը յարձակէր լռեցնելու համար զայն ու այլ եւս չի լսելու համար այն խօսքերը որոնք ցնորքներու մէջ կը թողուին ղինքը։ Բոլոր իրենց կռիւները հարուածներով կը վերջանային։

(Շարունակելի)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶՄԵՌԻՐ.— Օդերը, որոնք չաբաթէ մը ի վեր չատ գեղեցիկ կ'երթային Պատոյ մէջ, առջի իրիկուն յանկարծ տարուեցան. ուժգին փոթորիկ մը եկաւ անձրեւով խառն։ Փողոցները աղտոտ և անանցանելի վիճակ մը ստացած են տեղացող երկարատեւ տեղատարափէն։ Կծու ցուրտ մըն ալ կայ։

—Պաչքալէէն կը գրեն թէ ձմեռը սկսած է և ձիւն կը տեղայ։

— Կիւմիւշխանէի կողմն ալ ձիւն եկած է։

ԴՐԱՄ ԵՒ ՄԱՀ.—Թոփխանէի մէջ սրճարան մը բնակող Պոմպէյցի Բահմէթուլլահ անուն անձ մը որ քանի մը օր առաջ Պոլիս եկած էր, ունեցած 15 ոսկին գողցուց և առանց սակի մնաց։ Սակէ յուսահատելով, առջի օր նոյն սրճարանին մէջ ինքզինքը փորէն ծանրապէս վիրաւորեց դաշոյնով։ Վիճակը ծանր ըլլալով, հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԱՇՈՒԻԼԷՆ ՄԵՌԱՒ.— Այսընի մէջ չլուսաւած ածուխէ երկու հոգի մեռան անցած չաբթու։ Սափրիչ Իպրահիմ և աշկերտը Մէհմէտ, կրակ կը դնեն սենեակը եւ կը պառկին. կրակը լաւ եղած չէր. ածխային թթուն կը լեցնէ սենեակը, որմէ շնչահեղձ կ'ըլլան երկու քնացողները։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱՒՐ.—Առջի առաւ Շիրքէթի 47 թիւ չոգենաւը երբ Վոսփորէն կ'իջնար, Օրթագիւղի նաւամատոյցին մօտեցած ատեն փոթորիկէն մըղուելով անոր զարնուեցաւ ձիւսակլով դան. չոգենաւն ալ որ խրած էր, կըլցաւ ինքզինքը ազատել և ճամբան չարուներակէ։

ՈՃԻՐ.— Բիւրքճի խան աշխատող կոչկակարի աշկերտ Բանայօթ և լաթէռնաճի Սիմոն, առջի օր կոիւի բռնուեցան Զալաթիա, Պայազիտ փողոցին մէջ, Սիմոն դաշոյնը քաշելով իր հակառակորդը ծանրապէս վիրաւորեց գլխին և կուրծքին։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱՒՐ.— Սիւրմէնէի մէջ, երկու պատանիներ ճէլալ և Ալէյ անուն ածիները կը կատակէին՝ իրար պակեսցնել փորձելով։ Այս ըմբշական փորձերուն ատեն անոնցմէ մէկուն մէջքը գտնուած բէվոլվէրը դետին ինկաւ և կրակ առնելով գնդակը եկաւ մնու�ցաւ ճէլալի կուրծքը։ Հէպ տղուն մահը վայրկենական եղաւ։

ՄԱՐԴԱՍԷՐ ԼՈՒՄԱՑԱՓՈՒ ՄԸ.— Թրքուհի մը հետեւեալ նամակը կը գրէ Սապահի.—«Անցածները երբ հանգստանան թռչակի ոնտուկէն ամսականս առնելու համար հոն գացի, զարմանահար տեսայ թէ ամսաթռչակիս կարօնը, կը-նիքս և Օսմանիէ Թէղգերէս վրաս չը կան. յուզուած տուն դարձայ. փնտռեցի և չի գտայ։ Ա՛լ երեւակայեցէք թէ ի՛նչ եղայ այդ պահուն։ Բամպանը եկած էր. սա ու նա պիտի առնէի այդ դրամով. երթալ նորէն կարօն հանելու տալ դժուար գործ էր. արդէն աւիճէ էր և հետեւեալ օրը Բամպան։ Տանս 5-6 հոգին այդ 500 ղր. ամսականին կը նային։ Տէր սիրական չունիմ, ի՛նչ ընեմ։ Աշխարհս մէջ ի՛նչ դիթսէրտ մարդիկ կան եղեր։ Իրիկուն էր արդէն երբ դուռս զարնուեցաւ. անծանօթ մը անունս տալով կը հարցնէր թէ բան մը կորսնցուցած էի։ Բիչ մնաց այդ բարի մարդուն ոտքերուն պիտի իյնայի։ Ի՛նչ ի՛ընէք. մարդը գրպանէն հանեց ամսականին կարօնը, կնիքս, Օսմ. Թէզգերէս, և 500 ղր. ամսականն ալ թըրինկ թըրինկ համրեց ափիս մէջ։ Ուրախութիւնս չափ ու սահման չունէր։ Այդ մարդը ամսականի կարօնս գտնելով տարեր Մեծ-Շուլան, ոսկերիչներուն մէջ լումայափոխ Տիգրան էֆ. անուն խղճամիտ և բարեսէր անձին. ան ալ մտածելով որ եթէ մուրհակը դարձնէ Բամպանի պատճառաւ ժամանակ չեմ ունենար գանձելու, դայեր ինք առեր է ամսաթռչակս և ինծի է զրկեր։ Սեղանաւորներուն մէջ մարդասիրութիւնը չատ հաղուագիւտ է կ'ըսեն, բայց Տիգրան էֆ.ի այս ընթացքը ամէն գովասէ վեր է։ Ասոր համար հրապարակաւ կը յայտնեմ իմ շնորհակալիքս, ձեր թերթին միջոցաւ։»

ԵՐԵՔ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ.— Զաքմաքճըլարի վրայ հագուստի վաճառատան մը դերձակներէն Վասիլ առջի գիշեր գլուխը բաւական տաքցուցած, Դալաթիա, Բէմէրալթը, գինետուն մը կ'երթայ։ Հոն տեղեակին գլուխի իրեն կը մօտենան Բօլիխրօ, Բանաէլի և ուրիշ մը, բարեկամաբար կը սկսին խմել ու խմցնել։ Երբ ռեցը կատարեալ էր և Վասիլ ինքզինքը կորսնցուցած, մեր երեք խղճամիտ բարեկամները դուրս կը հանեն ինքզինքէն անդիտակ դիտակը, և անոր վերարկուն ու չաքէթը հանելով— որոնք կ'երեւի թէ բաւական նոր էին,— կ'առնեն կը քալեն։

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆՐԱՃԱՆՈՎ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻԶԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ Միսք փողոց Թիւ 4, ԱՄՆԷՆ ՕՐ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 23 Նոյ.— Եւմտական նախարար Մ. Բուվիէ՝ Ֆրանսայի եւմտական կացութիւնը պիտի յայտնէ Խորհրդարանին մէջ, ծախքերու եւմտցոյցին վիճարանութենէն ետքը։

ՀՌՈՄ.—Իտալական կառավարութիւնը Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ երկաթուղիի մեծ գիծերու գծումը։

ԲԱՐԻԶ.— Մաքսային Ճանաչաժողովը որոշեց ընդդիմանալ խահուէի մաքսատուրքին աւելցուելուն դէմ, զոր առաջարկած է կառավարութիւնը։

Տես «Ռուս լասքիֆ»ի ծանուցումը Դ. երես։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	94.20
Ամէնէն բարձր գինը	94.24½
» վար գինը	94.16

ՐՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	138.25
Երէկուան բարձր գինը	138.25
» վար »	137.12½
Քրէտի Ցօնսիէ Էժիբսիէն	266.
Բարսի	500.
Պանք Նաս. Կրէս.	466.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.10
Թրանսվալ	102.
Բէժիի պարտաթուղթ Ցրանք	378.
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.65

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղր.էն	ղր.	փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	107.	39
Նոր մէճիտիք	102.	
Անգլիական ոսկի	109.	39
Ցրանսական ոսկի	87.	04
Ռիսիից	51.	06
Բօլ	90.	10
Բուպլի թղթադրամ	8.	67
Լոնտոն 3 ամիս	110.	10
Բարիզ »	22.	87½

«Սասմեարոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ» Կարդալ Դ. երես

Վարժ գրաշարի մը պէտք կայ. դիմել Մանզումէի գրաշարաբեռին։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 140

Վաճառականներու Նահապետը

Վ. Է Պ

ՀԱՄԲԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

77

Կայծակնահար

— Այնքան չարչարուէ ետքը դայն, անոր վրայ կը խորհիս դեռ այնպէս չէ.

— Ո՛չ, եթէ դայն դանեմ, պիտի սիրեմ այնքան որ պիտի ներէ ինծի։

— Կը կարծե՞ս, յարեց Տօն Թատէօ ծաղրական շեշտերով։

— Ո՛չ, այս, աղջիկ մը երբեք չը կրնար ատել իր մայրը։

Տօն Թատէօ յանկարծ անոր բաղուկէն բռնելով և դայն Տօնա Ռօզարիօին ոտքերուն տակ նետելով։

— Հարցուր ուրեմն ատիկա ասոր իսկ, պոռաց յուզումով։

— Մա՛, ինչ կըսես Տօն Թատէօ։

— Ինչ պիտի ըսեմ, այս անմեղ արարածը որուն այնքան տանջանքը ուզեցիր քու աղջիկդ է, կ'ըմբռնե՞ս, անիկա՝ զոր այնքան սիրել խոստացար և զոր վայրկեան մը առաջ լինել կը պահանջէիր։

Լէնտա վայրկեան մը կայծակնահար եղաւ։ Ցանկարծ շտկուեցաւ ու սատանայական ծիծաղով մը։

— Աղէկ խաղ մը ըրիր ինծի, յարեց, պահ մը այնպէս կը խորհէի թէ իրաւ աղջիկս է։

— Ո՛չ, մրմռաց Տօն Թատէօ, այս թշուառականը իր զաւակն ալ չի ճանչնար, սիրտ չունի որովհետև ոչինչ կը դրդէ զինքը հաւատալու համար թէ այս աղջիկը զոր կը զոհէ իր ամօթալի վերժվնդրութեան՝ իր զաւակն է։

— Ոչ, չեմ հաւատար կարելի չէ, Աստուած չպիտի ներէ այդ տեսակ ոճիր մը։

—Անոնք զոր Աստուած կորսնցնել կուզէ, կը կուրցնէ թշուառական կնիկ, օրինակելի պատիժ մը պէտք է քեզի։

Լէնտա Թօլեդոյին մէջ կը դառնար գիշատիչ անասունի մը պէս աղաղակներ բարձրացնելով և անդադար կրկնելով։

—Ո՛չ, Ո՛չ, ասիկա իմ աղջիկս չէ։

Առեղուծեան սոսկալի զգացում մը պարուրեց Տօն Թատէօն, ու ուզեց վերժ լուծել։

— Անզգայ, ըսաւ յանկարծ, այս աղջիկը զոր քեզմէ յափշտակեցի ու և է նշան մը չունէր իր վրայ որպէսզի կարենայիր զինքը ճանչնալ, դուն որ մայրն ես իրեն։

— Այո՛, այո՛, յարեց քան և կրկնուսուր ձայնով, սպասէ, սպասէ։

Ու անմիջապէս Տօնա Ռօզարիօին վրայ ծռեցաւ ու երբ անոր վիզը և ուսին ծածկող քողը վերցուց։

— Զաւա՛կս, պոռաց խլկոյն, զաւակս է, զաւա՛կս։

Մանկամարդուհիին աջ ուսին վրայ երեք սև կէտեր նշմարած էր։

Ցուզումի կատարեալ շրջան մը ունեցած էր հիմա Լէնտա, խելքը գլուխէն թռեր էր կարծես, ու աչքերը կոպճներէն դուրս պիտի ցայտէին։ Նորէն ինկաւ Տօնա Ռօզարիօի վրայ ու

— Աղջիկս, աղջիկս, պոռաց, պիտի ազատեմ զինքը։

Ու անոր պլլուելով ոտքերը համբուրեց։

— Ռօզարիօ, աղջիկս, ես եմ, քու մայրդ. ճանչցիր ինծի, Աստուած իմ, չը լսեր ինծի՛, չը պատասխաներ, Ռօզարիո՛, Ռօզարիո։

— Դուն եղար զինքը մեռցնողը, ըսաւ Տօն Թատէօ, անողորմ մայր որ զաւկիդ անպատուութիւնը նիւթեցիր, ուրկէ լաւ է որ չարթնայ երբեք, աւելի լաւ է որ մեռնի քան թէ ատանկ մարդու մը համբոյրներովը օծուի։

—Ա՛հ, մի խօսիր այսպէս, ըսաւ Լէնտա, յուսահատութենէն ձեռքերը կրծելով, անիկա չի պիտի մեռնի, չեմ ուզեր որ մեռնի, պէտք է որ ապրի, ես ինչ պիտի ըլլամ առանց անոր, պիտի ազատեմ զինքը։

— Շատ ուշ մնացիր։

Լէնտա ուշի ուշով կը քննէր Տօն Թատէօն։

— Ըսի թէ պիտի ազատեմ զայն կրկնեց խորունկ ձայնով մը։

Այս պահուն դուրսէն ձիու քայլեր լսուեցան։

— Ահա Անթինաուէլ, յարեց Տօն Թատէօ սոսկումով։

— Այո, պատասխանեց, ինչ կարեւորութիւն ունի, վա՛յ իրեն երբ զաւակիս մօտենայ,

Իրա՛ւ ալ Անթինաուէլն էր ներս մտնողը, պատերազմիկի մը հետ որ ձեռքը մամ մը բռնած էր։

— Կը կարծեմ թէ յարմար ատենն եկայ, ըսաւ Անթինաուէլ։

Հիանալի արթնամտութիւնով մը, որ նոյն իսկ չը վրիպեցաւ Տօն Թատէօին աչքերէն, Լէնտա անանկ ձեւ մը առաւ որ կարծես թէ քիչ մը առաջ տեղի ունեցող տեսարանը երբեք գոյութիւն չունէր։

— Այո, պատասխանեց ժպտելով, ատենին կը հասնիք։

— Ձեր ամուսնին հետ դոհացուցիչ տեսակցութիւն մը ունեցա՞ք։

— Այո, յարեց Լէնտա։

Ու անմիջապէս Անթինաուէլին քովը երթալով,

— Ուզածդ ըրի ըսաւ, մանկամարդուհին որ առաջ այնքան ծանրէն կը ծախէր ինքզինքը, հիմա կրնամ, կը յուսամ թէ երեք օրուան մէջ բոլորովին փոխել և ձեզի հանդէպ անձնուէր ու հլու ընել։

— Պիտի ընէ՞ք արդեօք, ըսաւ Անթինաուէլ։

— Անշուշտ պատասխանեց վճռակի։

Անթինաուէլ քանի մը վայրկեան մտածեց, Լէնտա զինքը կը քննէր ուշի ուշով։

— Ինչո՞ւ սակայն այնքան երկար ատեն սպասեցիք։

— Որովհետեւ չէի կարծեր թէ պիտի կրնամ յաջողիլ։

— Օխ, յարեց հնդիկը մտածկոտ։

— Թող, որ աւելցուց Լէնտան, եթէ այսպէս կը խօսիմ ձեզ հանդէպ, բարեկամ եմ, անոր համար, եթէ ապաշարկութիւնս չի պատշաճիր, կրնաք մերժել։

(Շարունակելի)

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆԶՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ կը նեղուիք դժուարաշնչութենէ ու կուրծքի իջուածքէ, առանց դանդաղելու գործածեցէ՛ք ԷԿԶԻՊԱՐ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԷՆ. որովհետեւ կուրծքի և շնչափողի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, անմիջապէս կը բժշկուին ԷԿԶԻՊԱՐԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐՈՎ։ Հաղարաւոր անձիք, որ դժուարաշնչութեան ենթարկուած էին և չէին կրնար շնչել շիտակ իսկ քալել, այսօր կատարելապէս բժշկուած են ԷԿԶԻՊԱՐԻ Սիկարէթներով և ամէնէն դիպ զանվերներն իսկ դիւրաւ կ'ելլան, առանց նեղուելու և յոգնելու և ամէն առթիւ երաշտագիտութիւն կը յայտնեն ԷԿԶԻՊԱՐԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐՈՒՆ, որոնք կը ծախուին ամէն մեծ դեղաբաններու և մթերանոցներու մէջ։ 5—13

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Ա. Տ. Ա. Մ. Ն. Ա. Բ. Ո. Ց. Ժ

Պոլիս, Պահչէ Դարբու, Պին Պիր Զէնթիֆ դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսմաթիէ, Տաղրամաճը փողոց իր գործարանը։ Ամէն օր 3—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Դարբու, Պին-Պիր-Զէնթիֆ դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ՝ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150 030 616 ՖՐԱՆՔ — Վ. ՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն ճոր Ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով. — (միևնոյն պայմանները կը կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒԴԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, ամբարիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ շաբաթականի փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԻԿ ՖՐԱՆՔՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԳԱ. ի Պոլիս. = ԳՐԵՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԳԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԷՄ-ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ

Պոլիս Դարբրնոզլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՀԱԳԻԳԻ ԻՒՂ ՔԷՕՇԷ ՄԱՐԳԱԼԸ ՐՈՒՍ ԼԱՍԹԻՔ ԻՇԹԻՐԱՍԸՆԱ ՏԸԳԳԱԹ

Մէթանէթ վէ նէֆասէթի ումուրը թահրը թէպիմինտէ պուլունան հագիպի Ռուս լասթիքլէրինէ կէօսթէրիլէն բազպէթ հասէպիյէ բիացամըզտա պիր չօղ թազիլիլէր կէթիրիլմիշ, վէ պազը տիւքքանճլար՝ միւշթէրիլէրին ճէհանէթինէն իսթիֆատէ իսթէրէք պու թազիտ մալլարը հագիգի Ռուս լասթիի տէյու օ ֆիյաթա սաթմագտա պուլունմուշլար սրը։ Պինանլալէյն հագիգի Ռուս լասթիքլէրինին տրը թարաֆընտաքի ալէմէթա, խուսուսիյէ իշինտէ (1860) Թարիխիլէ Ռուսճա օլարագ Սէն Բէթէրսպուրկ քէլիմէսի մուհարրէր օլան իւչ քէօշէ մարգայա էհալիի քիրամէն նաղարը տըգդաթընը ճէլպ էյէր վէ հագիգի Ռուս լասթիքլէրինին թազիլիլէրտէն ֆարգը պաշլըճա պու նօդթա օլտուղը իչուն սաթըճըլարտան պու իւչ քէօշէ մարգանըն սորուլմասընը պէհան իտէրիմ։

Պիւտմամ մէմալիքը Օսմանիյէ իչուն եէկանէ վէքիլ

Է. Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՈՅԵ

32

ԷՄԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէհիտ քեան (էնզախանէի թիւրքիէ) եէվմը քիչատանան պէրի կէսօթէրտիի իսթիֆամ վէ տրգդաթատան վէ իհտար օլունան քեանֆիլի էտվիկէնի խայիսիէթ վէ էհվինէթինատէն տօլայը չէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էնզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իպրաղ իթմիշ սիր. պու տրգդաթ վէ իհթիմամ մուհնդամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էնզախանէլէրէ սարը նազարը էհէմմիյէթէ ալնմասճագ մէվատտրն պայլըճասը տրը. համմէնին միսէլլէմի վէ տէվամիրը բէմիլնին տաախ մուատտատագ օլուգդր իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսատէն պէքլէնիլէր չու խրտէմաթը միսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինանիյէթքարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսատէն չիմտիյէ գառար միւրաճաաթ իտէն պիճիմէլէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթիարիմէք վէ մուալէճաթը լազրմէ տախի քէղա պիլա իւճրէթ իթա իտիլմէք կիպի իսթիյար օլնան ֆէտաքիրըզլար նազարը ըրգդաթա ալընճագ օլուր իսէ պու էհզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթատան դիյատ էմէհինիէ խրտէթ կիպի պիր ֆիքրը ինանիյէթքարվէրի իւզէրինէ թէէսիս իտիլմիշ օլուգդը ատէրնալ թային իտէրիչթէ չու թատատ օլնան հէմէմանը մասուրեֆէտէն նաչի տիր քի պու էնզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթատան դիյատ էմէհինիէ խրտէթ կիպի պիր ֆիքրը ինանիյէթքարվէրի իւզէրինէ թէէսիս իտիլմիշ օլուգդը ատէրնալ թային իտէրիչթէ չու թատատ օլնան հէմէմանը մասուրեֆէտէն նաչի տիր քի պու էնզախանէնին թարիգը թէրազդրատա գաթի ատրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէրթպէվի իտրազ էյլէմիշ վէ պու եիւզատէն ատ էրպապը միւրաճաաթը մէհիճնիլէթ վէ էնմիյէթինի վէ աթրպպանը ճախի խաշնուտիսինի հէլպ էյլէմիշտիր։

Մէգգիր էզախանէնէ քեանֆէնի իլէ վէ էմրազատ քէսբը իսթիհսաբ թամ էյլէմիշ մէշհիրը աթրպպատ հէր կիսն էվգաթը մուայէնէսէ հազրը պուլունտրգլարը կիպի զիւքիր ու ինտատ մախսուս օլուգդ իւզրէ ատ մուայէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էզզախանէսէ պուլունան ալէթ վէ էտվաթը ֆէնենիյէտէրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ ատնիմէյէ չայան օլան (թանիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթ Ամնիյէտէն էվրօպատա ատզուզ սէնվ թահսիլ իթարիլմիգտէն տոնրա իլգ ատէքա օլարագ քիմիակիր տիբլիօմասրը իհրազ իլէ չէհրիմիզ ավատէթ իթմիշ օլան Մէգքէպը թրպիկի Շահանէ քիմիակիր մուալիմիլէրինէն Տօքթօր Անմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիսար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ իսիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնիր թահիլտէքի իգթիսարը պուրատա նասրլ մալիամ իսէ, էվրօպատատա օ ատրէնէ մասրուֆ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինտատա միւհիմտը թահիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իթիմամա ալնմասը ատրթատիլ աթրպպատա իհտար վէ պիտայէն ալէյի աթրպպայի մուամիլէյհիմին իյլէրինի պիր գաթ տահա թէսիլ իթմէքտէ օլուգը կիսի մէրի օյան մասէնին նէպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէալ թահլիլ վէ իհտար իթմէքտէ տիր։ 8—8

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ, վաճառատան բազմապան տեսակներու վրայ այս տարի աւելցուցած են նաև առանձնակարգ լաւագոյն կաշիներու ճոխ մթերք մը, վերը ցուցուցած մառքայով, որ տեսակի աղնուութեան, տոկունութեան և ժամանութեան տեսակէտով անմրցելի է։

Կը ծախուի միմիայն մածածանակ, այսինքն՝ մնատուկով։

Գաւառներէն՝ պայմաններու և գինիներու մասին տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել նամակով իրենց հասցէին

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մարբուճնըլար, թիւ 4—6

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻՄԻՆԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1898ական մէջ իւլ իհրա էօմիւբ օրկուրթատը պէհէլի ֆրդ.	19,534,276
» » կանկրն » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Լիմէնէ խուքրէթ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրթիթ իւլ օրկուրթա ագտիրէր

Ճանկլնա էտրէր հէր նէվմի պինա վէ էշեա իւզէրինէ օրկուրթա ագտ իտէր։

Նէֆլիյաթ էտրէր մալ, էվլատը նազարէտ վէ վարօր օրկուրթատրը գազանալ իտէր։

Հիսէսատարանա՝ 1896ական 18½%, 1897ական 18%, 1898ական 18%, 1899ական 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Ընիրքէթին Գանքէրլերը՝ (Ցէրոտատէթատ Գրէտիթ Լիոնէ, Լոնտրատատ Անկլօ Աւսթրիական Գանգ, Մօֆֆատատ Գանգ Նատիոնալ Գիւլիար։

Թաշրուտար իչիւն միւստահիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի տանէնթլէր արանըլըյր՝ Գալաթա, Թահթապրուն խան, Գանք Օթթօման գարշուսընատա

ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՋԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Դարբրնը-Օղլու խանիքդէմ Տիգրանեան խան

Ծանօթ Տպարան, յարգոյ հասարակութենէն վայելած հաճախանքէն քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորանոր մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահանձներն իսկ գոհացնել։

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՄԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պատրաստուրկներ, փոխանակագրիներ, չէքեր, հրաւանեկան գրառներ, հրաւիրագիրներ, ազդեր, դաթալոկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաև վաճառականաց վիճակագրական, պատրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մահազդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 դրուշ, 100 այցեքարթ 5 դրուշ

100 դրուշ ապապրանք ընողին մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. Մարտիրոսեան

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

Պերա, Սու-Թէրազի Փողոց, թիւ 4 (Թագաւորական արճարանի դիմացի փողոցին մէջ)։

ԿԸ ԴԱՄՄԱՆԷ ամէն տեսակ ոսկի և լինար հիւանդութիւնները, փոսոկանները. ժամանաստիկ ցաւերը լարկենապէս կասեցնելով քիչ ատենուան մէջ հաստատուն կերպով կ'ելնէ առողջ ոսկուներու նման մինչև լեզը գործածելու պատրաստ։

ԲՈԼՈՐՎԻՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈՏՈՎ ոսկի, բլոթինի և քաւչուկի վրայ։ Հաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ոսկուներ կը պատրաստեմ յարման բնականին։

ԸՍՏ ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ փոսած և կոտրուած ոսկուներու արամադրները առանց հանելու կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ կը գեղեցնեմ վրայ առանց քիմքի ոսկուներ և ոսկիէ գլուխներ։

Ճաշ փոսած ոսկուները և լինարները մէջ անյայտացած արամադրները կը հանուին ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 5 (Ը. Ե.), Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԶՈՒՐ

ՃԱԲՕՆ ՄԻՐԱՆՕ

ՄԱՐԲԱ ՍԻՐԱՄԱՐԳ

Հայթայթիչ ճաբօնի Արեւելեան Պատրաստի

Ոսկի Շքադրամ ընդունած է Բարիզի 1900ի Արուեստանոցէն։ Սեղանի համար հանքային բոլոր նուրերն ամէնէն ընտիրը և դիւրամարսը։ Երբէք ստամոքսի ցաւ չի պատճառեր իր գործածուի այս հանքային ջուրը ճաշատան թէ՛ առաւօտ և թէ իրիկուն։ Անգամ մը առնող գործածողները անմիջապէս նորէն կը փութան տարիէն օգուտ քաղել և նորէն գնել։

ՄԻԿ ՇԻՇԵՐ Ց ԴԱՀԵԿԱՆ

(Մեծաքանակ գնուումներու համար զեղչ կարելի է ընել։)

Կեդրոնատեղին է Բերա Մեծ Փողոց թիւ 186, Ճաբոնական Մթերանոց ՆԱՐԱՄԱՐԱ ԵՒ ԸՆԿ.։ Նոյն մթերանոցին մէջ կը գտնուի նաև ճաբոնական մուտքէ և բամպակէ ապրանքներու մեծ հաւաքածոյ մը, ինչպէս նաև ուրիշ ապրանքներ։ 12—10

Տեր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՑԱՃԱԼԻՈՐԴԱՑ

ԴԻԷՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԵՂԵՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Պոլիս Ոսկեղջայ Շուկայ Մեծ Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ տասնչափարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ գուազաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՒԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ մնասուած չեն % 10 զեղչով եւ կ'առնուին։

Իսկ ապառիկ գնողներէն % 15 զեղչով եւ կ'առնուին։

ՏՕՔԹՈՐ ՖԻՆՃԱՆՃԵԱՆ

Կը դարմանէ ներքին հիւանդութիւնները, ինչպէս թոքի, լեարդի, սրտի և ջղային տկարութիւնք։ Իր բաղմամեայ փորձառութեամբ մասնագէտ հանդիսացած է կանացի պէս պէս հիւանդութեանց, ի մէջ այլոց «Ֆրանսական ախտ»ի և յարակից պարագաներուն զորս կը դարմանէ բժշկութեան նորագիւտ դրութիւններով։

Կը գտնուի երկուշաբթի, հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը, ցերեկէն վերջ, Պահչէ Գարու, հանրածանօթ Թիւլպէնտեան էֆ.ի Իրի Դարոնիլոյի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ։